

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1887. Andra Kammaren. N:o 9.

Onsdagen den 8 Juni.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades protokollen för den 31 nästförflutna maj och den 1 innevarande juni.

§ 2.

Härefter lemnades ordet, på begäran, åt chefen för kongl. *Besvarande af* ecklesiastikdepartementet, herr statsrådet Hammarskjöld, hvilken *interpellation.* anförde:

Herr talman! Med kammarens tillstånd har till mig blifvit stäld en interpellation, som jag nu ber att få besvara. Den fråga, som blifvit framställd, lyder så: "Hvilka åtgärder har regeringen vidtagit med anledning af rikets ständers anhållan den 28 januari 1863, hvilken anhållan förnyades genom Riksdagens skrifvelse den 10 maj 1876 rörande ändring och förtydligande af byggningabalkens 26 kap. 2 § och när kan regeringens åtgärd derutinnan komma till Riksdagens pröfning?"

Byggningabalkens 26 kap. 2 § handlar om byggande af prestgård. Riksdagens skrifvelser, som i interpellationen åberopas, afse icke blott byggande af prestgård, utan äro af vidsträcktare omfattning. Riksdagens skrifvelse 1863 begärde nemligen, att Kongl. Maj:t "täcktes låta utarbета och för rikets ständer framlägga förslag till en, om än, i vissa delar, efter särskilda förhållanden inom olika orter lämpad, likväl, såvidt sådant sig göra låte, för hela riket gällande ecklesiastik boställsordning".

Den afsåg således så väl byggnaderna på de ecklesiastika boställena som äfven dessas skötsel i öfrigt. Med anledning af denna skrifvelse anställdes en undersökning om förhållandena i landets olika delar och olika församlingar i afseende å skyldigheten att bygga prestgårdar. I följd af lagstiftning, öfverenskommelse och sed råda nemligen stora olikheter i detta afseende till och med inom samma provins. Derjemte utarbetades genom kammarkollegii försorg förslag i ämnet, öfver hvilket hördes presterskapet kon-

Besvarande af
interpellation.
(Forts.)

traktsvis, domkapitlen och Konungens befallningshafvande. Der-
efter synes ärendet under åtskilliga år hafva blifvit lagdt å sido.
Full visshet i detta afseende har jag icke, ty jag var icke med i
ecklesiastikdepartementet på den tiden, men jag har icke kunnat
finna, att under åtskilliga år några åtgärder blifvit vidtagna. Hvar-
före detta icke skedde, derom kan jag af nyss anförda skäl icke
lemnna någon upplysning.

Nästa steg jag funnit att regeringen vidtagit var, att den åt
dåvarande hofrättsassessoren, numera justitierådet Skarin, uppdrog
att med ledning af det samlade materialet omarbete förslaget.
Derefter uppdrogs åt häradshöfdingen Norin, prosten Rabe, gods-
egaren Ehrenborg och hemmansegaren Gustaf Jonsson i Skeppne-
torp att tillsammans med Skarin genomgå förslaget. Det förslag,
som sålunda tillkom, remitterades till domkapitlen, Stockholms
stads konsistorium, öfverståthållarembetet och Konungens befall-
ningshafvande. Deras yttranden hade fullständigt inkommit år
1884. Då anbefaldes kammarkollegium att efter domänstyrelsens
hörande lägga hand vid ärendet.

Kammarkollegii utlåtande är ännu icke till departementet in-
kommet. För omkring två månader sedan inhemtade jag på ens-
kild väg, att kollegii utlåtande vore att införfärdigt under hösten.
Likaså på enskild väg har jag fäst kollegiets uppmärksamhet vid
angelägenheten af att betänkandet inkomme så snart som möjligt och
senast kort efter sommarens slut, detta på det att det skulle blifva
möjligt att behandlingen af det mycket vidlyftiga förslaget skulle
kunna förekomma vid 1888 års riksdag, något som af flere skäl
synes mig mycket önskligt. Jag hoppas att kammarkollegium blir
färdigt med sitt utlåtande i tid. Det torde i allt fall blifva för-
enadt med svårigheter att medhinna ärendets framläggande för
nästa Riksdag; det torde icke kunna ske utan att särskildt före-
dragande förordnas. Nuvarande justitierådet Skarin hade för
länge sedan erhållit uppdrag att föredraga ärendet inför stats-
rådsberedningen. Detta hans förordnande måste dock i anledning
af hans utnämning till justitieråd anses hafva förfallit. Efter den
omnämnda upplysningen från kammarkollegium satte jag mig der-
för också genast i rörelse för anskaffande af lämplig person för detta
uppdrag. Denna person måste icke blott vara en duglig jurist
med förmåga till det slags arbete, hvarom här är fråga, utan äfven
ega en genom praktisk erfarenhet i domarevärf vunnen kännedom
om förhållandena på landet, hvarförutan man icke kan rätt be-
döma de frågor, som här föreligga.

Alltså, derest kammarkollegium inkommer med sitt utlåtande
i någorlunda god tid och eljest icke oförutsedda hinder mellan-
komma, är det icke blott min allvarliga önskan, utan min för-
hoppning, att ärendet skall kunna inför 1888 års Riksdag fram-
läggas.

Herr Jönsson i Mårarp yttrade: Jag har att få frambära
min tacksamhet för det svar på min interpellation, som af herr
ecklesiastikministern nu afgifvits. Jag är i anledning deraf fullt

förvissad, att denna fråga af regeringen skall snarast möjligt föreläggas Riksdagen och det på ett sätt, som leder till båtнад för såväl sockenbor som presterskap.

*Besvarande af
interpellation.
(Forts.)*

Härmed var öfverläggningen i det förevarande ämnet slutad.

§ 3.

Upplästes ett till kammaren ingifvet sjukbetyg så lydande:

Att herr Carl Johan Jakobsson till följd af febersjukdom är ur stånd att deltaga i något som helst ansträngande arbete vid riksdagen intygas af

Stockholm den 6 juni 1887.

Edv. R. Pettersson,
Leg. läkare.

§ 4.

Föredrogos och bordlades för andra gången konstitutionsutskottets utlåtanden n:is 2 och 3.

§ 5.

Efter föredragning dernäst af statsutskottets memorial n:o 28, med förslag till voteringspropositioner i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut rörande väckta förslag angående kongl. teatrarne blefvo de i *punkterna 1 och 2* af utskottet föreslagna voteringspropositioner af kammaren godkända, hvarjemte *punkten 3* lades till handlingarne.

I sammanhang härmed tillkännagaf herr talmannen, under åberopande af i sådant afseende mellan herrar talmän träffad öfverenskommelse att gemensamma omröstningar öfver de sålunda godkända voteringspropositionerna komme att företagas vid början af kamrarnes sammanträden nästkommande fredag den 10 dennes.

§ 6.

Föredrogos och bordlades ånyo bevillningsutskottets betänkande n:o 1, i anledning af Kongl Maj:ts proposition angående förlängning af den mellan de förenade rikena och Spanien den 15 mars 1883 afslutade handelstraktat.

Herr vice talmannen Sven Nilsson erhöll på begäran ordet och yttrade: Jag hemställer att kammaren måtte besluta att bevillningsutskottets betänkande angående spanska handelstraktaten måste uppföras först på föredragningslistan bland två gånger bordlagda ärenden vid plenum nästa fredag. Samma beslut är

redan fattadt i Första Kammaren, hvadan detta ärende sålunda skulle komma samtidigt till behandling i båda kamrarna.

Med bifall till herr vice talmannens sålunda gjorda framställning beslöt kammaren, att ifrågavarande ärende skulle å den föredragningslista, som komme att upprättas för kammarens sammanträde nästa fredag den 10 i denna månad, uppföras främst bland de ärenden, som blifvit tvenne gånger bordlagda.

§ 7.

Föredrogos men blefvo ånyo bordlagda lagutskottets utlåtanden n:is 13 och 14.

§ 8.

Justerades ett protokollsutdrag.

§ 9.

Under åberopande af inom talmanskonferensen i sådant afseende träffad öfverenskommelse hemstälde herr talmannen, huru vida kammaren ville besluta att nästkommande onsdag den 15 i denna månad företaga val dels af tjugufyra valmän för utseende af Riksdagens fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret, jemte deras suppleanter, och dels af sex suppleanter för nämnde valmän.

Denna hemställan bifölls.

§ 10.

Om ändring i gällande bestämmelser rörande inteckningsförflyttelse.

Till afgörande förelåg till en början lagutskottets utlåtande n:o 10, i anledning af väckt motion om ändring i gällande bestämmelser rörande inteckningsförflyttelse.

I berörda, inom Andra Kammaren af herrar *M. Dahn*, *N. Persson* i Vadensjö och *Lasse Jönsson* afgifna motion, n:o 125, hade föreslagits, "att Riksdagen måtte för sin del besluta, "dels att inteckningar i fastighet, ställda till bestämd person, hädanefter ej behöfva förnyas; dels att fastighetsinteckningar, ställda till obestämd person, skola förnyas inom tjugu års utgång", men hemstälde utskottet, att motionen icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Häremot hade i afgifven reservation herr *H. Andersson* i Nöbelöf, med hvilken herr *A. Svensson* i Lösen instämt, hemställt,

att Riksdagen ville i skrifvelse anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета och för en kommande Riksdag framlägga förslag till sådan förändring i vår lagstiftning, att inteckning i fast egen-

dom för skuldebref, som utfärdats till viss man, ej må behöfva förnyas.

Om ändring i gällande bestämmelser rörande inteckningsförynelse.
(Forts.)

Sedan utskottets hemställan blifvit uppläst, anförde

Herr Dah n: Oaktadt Första Kammaren redan afslagit ifrågasvarande ärende, ett afslag, som synes mig, som man säger såsom en tanke, då ärendet i kammaren varit bordlagdt endast en gång, fastän vid betänkandet voro fogade reservationer, den tanken, nemligen att gifva Andra Kammaren en fingervisning, och oakadt frågan således är fallen, kan jag icke underlåta att anställa en liten vidräkning med lagutskottet. Det är klart att i tider af ekonomiskt betryck, då den ene kommer fram med förslag om tull å spanmål, en annan med förslag om afskrifning af grundskatter och en tredje föreslår staten att ingripa med hänsyn till hypoteksinrättningar och föreningar, det ligger nära till hands, att hvar och en söker neutralisera de ekonomiska svårigheterna så godt han förmår. Motionärerna hafva tänkt sig, att detta till ganska väsentlig del kunde ske på det af dem föreslagna sättet. Derigenom skulle ingen enskild komma att lida, och det gagn, som en räntenedsättning komme att medföra, skulle tillgodokomma alla, vare sig de äro fastighetsegare eller icke, vare sig man bor i stad eller på land. Utskottet säger sjelft i sitt betänkande:

“Ehuru motionärerna, enligt utskottets tanke, något öfverskattat så väl olägenheterna af nu gällande bestämmelser i ämnet som ock de fördelar, hvilka skulle kunna vinnas genom ändring af desamma i den uti motionen åsyftade riktning, kan det dock icke betviflas, att ju afskaffandet af nödvändigheten att förnya penninginteckningar skulle i mera än ett afseende utöfva en gynsam inverkan på fastighetskrediten.”

Efter detta yttrande skulle man väntat, att utskottet kommit åtminstone till samma resultat som reservanterna och föreslagit, att Riksdagen ville aflåta en skrifvelse i ämnet till Kongl. Maj:t med anhållan att Kongl. Maj:t ville för Riksdagen framlägga lagförslag i motionens syfte. Utskottet åberopar som kardinalskäl mot den föreslagna åtgärden att något bestämdt förslag till mortifikationsförfarande icke af motionärerna framlagts. Förslag härom har emellertid framställts i motionen, ehuru väl man väl icke rimligtvis kan begära, att formuleringen af lagparagraferna skall göras af motionärerna. Detta hafva motionärerna hänskjutit till lagutskottet, och om lagutskottet icke haft tid härtill, hade det väl icke varit för mycket begärdt af utskottet, att det föreslagit en skrifvelse i ämnet till Kongl. Maj:t. Motionärerna hafva föreslagit, att, om en utfärdare af ett intecknadtt skuldebref, stäldt till viss man, önskade få denna inteckning dödad, så skulle, i fall originalinteckningen förkommit, domstolen genast underrätta inteckningsinnehafvaren om saken. Framginge af hans af embetsmyndighet bestyrkta svar, att inteckningen blifvit från honom inlöst, borde den kunna dödas. Hvad det förhållande åter beträffar att, om det förfarande, som af motionärerna föreslagits, skulle kunna ega

Om ändring i rum, fastighetsböckerna måste ega vitsord, så är detta nog sant, gällande be- ty annars skulle det blifva svårt för domarne att ur protokollen stämmelser rö- framleta, om en in-teckning vore dödad eller icke. Jag inser emel- lertid icke, att det skulle möta svårigheter att lemna fastighets- rände in-teck- böckerna detta vitsord. Sedan senaste riksdagen har man ju bör- ningsför- jat upplägga fastighetsböckerna jemväl der sådana förut icke fun- nyelse. nits. En kollationering af protokollen med fastighetsböckerna måste dock försiggå. Der in-teckningsböcker icke finnas upplagda under de senaste tio åren måste protokollen ega vitsord. Sedan skulle, föreställer jag mig, i likhet med hvad som eger rum i Dan- mark, någon af bisätтары i domstolen kunna kontrollera att in- teckningarne verkligen inskrefves i böckerna, hvaröfver intyg skulle lemnas innehafvaren af in-teckningen. Följden af in-teckningsför- nyelses upphäfvande skulle blifva, att åtminstone en mängd större egendomsegare skulle få i utlandet låna penningar till vida lägre ränta än här i landet. Man har häremot invändt, att landet i så fall skulle öfversvämmas af utländska kapital. Detta kan emeller- tid komma i fråga blott till en början, intill dess räntefoten sjun- kit. Och att en räntenedsättning skulle komma att ega rum är säkert.

Men derigenom, säger man, skulle folket blifva ännu mera skuld- satt än nu, men jag tror, att folket redan är så skuldsatt, att det skulle blifva synnerligen fördelaktigt för dem att få sina nuvarande höga räntor nedsatta, och jag tror derföre, att detta vore ett prak- tiskt sätt att hjälpa folket ur sitt bryderi. Kapitalisterna skulle möjligen kunna komma att lida derpå, men de draga sig nog fram ändå. Det förefaller väl också rätt besynnerligt att, då t. ex. hypoteksföreningar och åtskilliga andra kassor hafva in-teckningar liggande i 30, 40 å 50 år, desse skulle behöfva förnyas. Hypoteks- föreningarna hafva mellan 300 och 400 millioner kronor sådana in-teckningar, som ligga der för att amorteras under långa tider. Jag föreställer mig att, om motionärernes förslag också icke är det bästa tänkbara, så skulle man kunna tänka sig, att Kongl. Maj:t kunde föreslå något sådant som att in-teckningar med en längre amorteringstid icke skulle behöfva förnyas, ty i allmänhet hafva dessa gäldenärer svårt att åstadkomma penningar till ränta och amortering, utan att de skola derjemte påläggas en extra skatt genom in-teckningarnas förnyelse. Denna skatt är ingalunda obe- tydlig. År 1885 utgjorde de förnyade in-teckningarne nära 20,000. Hvarje in-tecknings förnyelse kostar 4 kronor 50 öre och två resor till tingsstället kunna väl beräknas till 5 å 6 kronor. Det skulle således för alla in-teckningsförnyelserna per år göra omkring 200,000 kronor, hvilket på 10 år gör omkring 2 millioner kronor, och detta är en tilläggsbevillning, som drabbar den mindre fastighetsegaren hårdast, alldenstund han utfärdar in-teckningar på mindre belopp, under det förnyelsekostnaden är lika för alla in-teckningar. Det är ju en progressiv beskattning nedåt. Jag har derför tänkt, att denna kammare, der icke så många privatbanksaktieegare finnas, icke skulle hafva något emot att antaga som sitt beslut det af reservanterna antagna skrifvelseförslaget. Att domarecorpsen skulle

komma att förlora en del sportler härigenom, det är visserligen sant, men jag har för hög tanke om vår domarecorps för att tro att denna skulle vilja sätta sig emot detta förslag af nämnda skäl. Den kunde ju på annat sätt få dessa sportler betäckta.

På grund af hvad jag nu anført ber jag att få yrka bifall till reservanternas skrivelseförslag.

Herr Zachrison: Såsom kammaren behagade af utskottets betänkande inhemta, har utskottet väl medgifvit, att borttagande af inteckningsförnyelse skulle i mer än ett afseende utöfva en gynsam inverkan på fastighetskrediten. Men utskottet har likväl ansett, att en sådan åtgärd icke för närvarande bör vidtagas. Egentliga skälet för denna utskottets uppfattning har varit, att den ifrågasatta åtgärden icke torde kunna vidtagas, med mindre än att fastighetsböckerna vore införda i hela riket under en tidrymd af minst tio år, så att alla nu gällande penninginteckningar hunnit införas i fastighetsböckerna, samt slutligen att dessa böcker fått vitsord framför inteckningsprotokollen. Så länge nemligen domaren måste för att meddela gravationsbevis gå efter protokollet och icke efter fastighetsböckerna, så är påtagligt att inteckningsförnyelserna icke kunna upphöra. I annat fall skulle domaren vara nödsakad att för utfärdande af gravationsbevis gå tillbaka i protokollet icke såsom om 10 år, utan 15, 20 å 25 år och så vidare i oändlighet. Följden häraf skulle blifva, att tillförlitliga gravationsbevis slutligen icke kunde utfärdas, och derigenom den största fara uppstå för rättssäkerheten och krediten.

Att, såsom motionärerna nu yrkat, lemna bifall till reservanternas förslag vore mindre välbetänkt. Detta förslag afser nemligen upphäfvandet af förnyelsetvånget endast för sådana inteckningar i fast egendom, som utfärdas till viss man, men bibehållande af samma tvång i afseende på sådana inteckningar, som vore ställda till innehafvaren. Den åtskilnad, reservanterna sålunda sökt göra mellan inteckningar till viss man och till innehafvaren, har i sjelfva verket icke den betydelse de förmena. Om nemligen en inteckning utfärdas till viss man, finnes icke något hinder för gäldenären att inlösa densamma och derefter släppa ut den igen med påskrift att den gäller i innehafvarens hand. Anledningen, hvarför reservanterna velat inskränka inteckningsförnyelsens borttagande till endast icke löpande skuldebref, är att söka deri, att de i afseende å sådana skuldebref tänkt sig ett dödningsförfarande, som skulle hvila på möjligheten att, vid fråga om döningen, höra den person, som ursprungligen utgifvit skuldebrefvet. Då man emellertid besinnar, att från skuldebrefvets utgifvande till frågan om dödande af derför meddelad inteckning uppstår åtskilliga tiotal af år kunna hafva förflutit, så att skuldebrefvet under tiden kan hafva gått i kanske 15 å 20 händer, bör man ock kunna inse, hvilket ringa gagn en föreskrift om skuldebrefvets ursprungliga egares hörande öfver ifrågasatt dödande af inteckningen skulle medföra.

Det har visserligen påbudits, att fastighetsböcker skola införas i Dalarne, men de äro der ännu icke upplagda; och i allt

Om ändring i gällande bestämmelser rörande inteckningsförnyelse.
(Forts.)

Om ändring i fall hafva de icke varit förda under tio års tid, så att alla nuvarande inteckningar kunnat deri upptagas. Vid sådant förhållande och då för införande af vitsord åt inteckningsböcker i allt fall erfordras en vidlyftig förändring i lagstiftningen, så tillåter jag mig att yrka bifall till lagutskottets förslag, desto hellre som denna kammare för några få månader sedan fattat ett dermed öfverensstämmande beslut och Första Kammaren dessutom nu godkänt utskottets förslag, hvadan ett beslut i annan rigtning af denna kammare i allt fall skulle sakna all praktisk betydelse.

Om ändring i
gällande be-
stämmer röv-
rande inteck-
ningsför-
nyelse.
(Forts.)

Herr Andersson i Nöbbelöf: Den föregående talaren slutade sitt anförande med att yrka bifall till lagutskottets förslag på det skäl, att kammaren för 2 månader sedan fattade ett sådant beslut. Då vid förra riksdagen denna fråga förevar, motsatte jag mig det beslut, som då var framlagdt, hufvudsakligen därför att fastighetsböcker icke voro upplagda inom en del af landet och man ej heller visste om och när sådana skulle komma att införas. Sedermera har emellertid Kongl. Maj:t genom kungörelsen af den 18 mars detta år förklarar, att fastighetsböcker skola, i den mån sådant kan ske, uppläggas inom de trakter af riket, der de icke förut varit upplagda. Dermed är också det hufvudsakliga skälet emot motionärernas hemställan undanröjdt.

Hvad nu beträffar den invändningen, att förslaget skulle vara alldeles orimligt, därför att här endast skulle vara fråga om inteckningar, som utfärdats till viss man, så anser jag dock för min del att detta är det enda möjliga, för att få ett mortifikationsförfarande, som är fullständigt. Det kan hända att, om det är en inteckning, stäld till innehafvaren, gäldenären skall, i fall inteckningshafvaren bor utom riket, med ett sådant mortifikationsförfarande som var föreslaget af 1867 års komité, på bedrägligt sätt kunna frigöra sig från skulden. Men är inteckningen stäld till viss man, så är ju klart att vid sådant förhållande måste den person, som vill öfverlåta en dylik inteckning göra anmälan till domstol om den person, som sedan blir innehafvare; och en sådan anmälan är, så vidt jag kan se, hvarken kostsam eller besvärlig. Inteckningen kan på sådant sätt aldrig komma ur sigte för domstolen, utan denna måste alltid veta hvem som är innehafvaren.

Då lagutskottet sjelft har erkänt, att afskaffandet af növdändigheten att förnya penninginteckningar skulle utöfva en gynsam inverkan på fastighetskrediten, och jag ej heller kan se att motionärernas förslag kan medföra någon fara, så tager jag mig friheten att yrka bifall till det förslag, som innehålles i min reservation.

Herr Gumælius: När jag läste igenom lagutskottets föreliggande betänkande och den dervid fogade reservationen, fann jag det underligt, att två så olika förslag kunnat komma fram, under det motiveringen varit ungefär den samma hos både majoriteten och minoriteten inom utskottet. Majoriteten uttrycker till och med sin mening något starkare, än minoriteten, genom det uttalande, "att det dock icke kan betvivlas, att ju afskaffandet af növdändig-

heten att förnya penninginteckningar skulle i mera än ett afseende utöfva en gynsam inverkan på fastighetskrediten“. Med detta uttalande har också majoriteten slagit hufvudet på spiken; men huru man från en sådan motivering kan komma till den slutsats att ingenting bör göras, har jag, äfven efter att hafva läst utskottets betänkande och hört de skäl, som dess vice ordförande nyss andragit, svårt att få för mig klart.

Om ändring i gällande bestämmelser rörande inteckningsförflyttelse.
(Forts.)

En sak uti herr Zachrisons anförande ber jag emellertid att få taga fasta på. Han ansåg att intet synnerligt skäl förefans för att göra ett undantag med hänsyn till skuldebref, ställda till viss man. Jag kan icke annat än instämma häri och hemställer därför att orden: "som utfärdats till viss man" i reservanternas förslag måtte derur utgå; så att kammaren ville besluta, "att Riksdagen måtte i skrifvelse anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета och för en kommande Riksdag framlägga förslag till sådan förändring i vår lagstiftning, att inteckning i fast egendom för skuldebref ej må behöfva förnyas". Jag anhåller hos herr talmannen om proposition å detta förslag. Äfven om det icke skulle leda till någon praktisk påföljd nu, då medkammaren har bifallit utskottets förslag, torde det ändå icke vara utan betydelse, att kammaren uttalar sin mening i frågan. Det är intet tvifvel om, att reformen, om den kunde på lämpligt sätt genomföras, skulle vara helsosam för fastighetskrediten; och det är sålunda önskligt, att den genomföres så snart ske kan, hvartill ett beslut af denna kammare, i den riktning jag föreslagit, utan tvifvel skulle i sin mån medverka. Jag anhåller om proposition på mitt förslag.

Häruti instämde herrar *Grafström* och *Truedsson*.

Herr Persson i Vadensjö: Man kan icke nog vara lagutskottet tacksam för den motivering, som här lemnats. Den är så nära öfverensstämmande med motionärernas egen motivering som den kunnat vara. Utskottet säger att det "icke kan betviflas, att ju afskaffandet af nödvändigheten att förnya penninginteckningar skulle i mera än ett afseende utöfva en gynsam inverkan på fastighetskrediten", och jag tror att det kan tilläggas *äfven på krediten för industrien i vårt land*. Jag tror icke att det är många fabriksidkare inom landet, som icke belåna sina fastigheter för att få ett större rörelsekapital. Kan man då komma dem till hjälp till erhållande af ett kapital, som är något billigare än deras nuvarande rörelsekapital, så att de i det fallet blifva likställda med sina utländska yrkesbröder, så är väl detta äfven för dem en stor fördel.

Det enda verkliga skäl, lagutskottet haft att afstyrka motionen, är att ett sådant förslag skulle ligga under den ekonomiska komiténs behandling, och då lagutskottet icke haft något annat verkligt skäl, så kan jag icke se annat än att hela dess motivering går ut på att tillstyrka motionen. Hvad deremot beträffar faran, för det fall att en sådan inteckning skulle komma bort, har man exempel från de land, der ett sådant förslag tillämpats, att en

Om ändring i dylik reform icke visat sig medföra stora faror. Detta har visa sig särskildt i vårt grannland Danmark, hvarest reformen varit till stor välsignelse. Skulle emellertid i någon särskild punkt svårigheter möta, så tror jag för visso att Kongl. Maj:t, när han förelägger förslag för Riksdagen, skall hafva vetat att undanröjda de svårigheter, som i följd deraf kunna tänkas uppstå.

Jag yrkar således bifall till reservanternas förslag.

Herr Lasse Jönsson: Vid föregående riksdag väckte jag motion i denna fråga, och jag tänkte mig då att det skulle gå an att taga med äfven sådana inteckningar, som vore ställda till innehafvaren, så att äfven sådana icke skulle behöfva förnyas. Men då denna motion föll därför, att den afstyrktes af lagutskottet på grund af de svårigheter som af nyssnämnda förhållande antogs blifva en följd, så har jag vid denna riksdag instämt med de båda andra motionärerne. Då emellertid nu yrkande blifvit framställt af herr Gumælius om en skrifvelse i syfte att få en sådan förändring i vår lagstiftning, att inteckning i fast egendom för skuldebref utan den nämnda inskränknigen ej må behöfva förnyas, så afstår jag från mitt yrkande i motionen och instämmer med herr Gumælius, då jag anser önskligt att lemna Kongl. Maj:t fria händer att fatta det beslut Kongl. Maj:t anser rättast.

Herr Dahl: Här har nämnts, att om reverserna kunde utställas till viss man, det icke skulle vara så farligt att antaga detta förslag. Jag vet icke om meningen med detta uttryck varit antingen *till viss man* eller *till viss man eller ordres*. Är en revers utställd *till viss man* eller *ordres*, så veta herrarne att den icke behöfver endosseras, utan går i hvars mans hand utan endossement. Är den deremot ställd *till viss man*, så är det den skilnaden att en sådan revers kan qvitteras mot fordran, och jag vet icke om in-teckningen i sådant fall är så skyddande.

För öfrigt när här står att "tiden kan så mycket mindre anses lämplig för Riksdagen att vidtaga någon åtgärd i saken, som ämnet lärer vara föremål för behandling inom den af Kongl. Maj:t den 19 Mars 1886 tillsatta ekonomiska komitén", så finner jag för min del att det icke är så angeläget med detta ärende, att icke kammaren kan afvakta komiténs utlåtande. Jag tror icke att de som låna ut penningar skulle under nuvarande förhållanden vara mycket tacksamma för att få en sådan förändring. Jag tror sålunda att kammaren gerna kan vänta, tills komitén afgifvit sitt yttrande, och håller före att lämpligare åtgärder kunna finnas för att vinna målet, än hvad som af reservanterna blifvit föreslaget.

Herr A. Dahn: I motsats till den siste talaren tror jag, att just därför att den ekonomiska komitén har ärendet till behandling, kammaren bör gifva sin åsigt tillkänna; skulle kammaren afslå förslaget om en skrifvelse, så vet denna komité hvad han har att göra, nemligen att icke komma fram med något förslag i motionens syfte.

Hvad beträffar herr Zachrisons yttrande att fastighetsböcker ännu icke blifvit öfver allt upplagda, så innehåller en kongl. kungörelse af den 18 mars i år att fastighetsböcker numera blifvit upplagda och, som jag förut nämnt, en kollationering mellan fastighetsboken, der den förut funnits, och inteckningsprotokollen är väl ingen svår sak. Något hinder för att gifva fastighetsbok vitsord finner jag således ej förekomma.

Om ändring i gällande bestämmelser rörande inteckningsförnyelse.
(Forts.)

För öfrigt skall jag be att få återtaga mitt yrkande och instämna med herr Gumælius.

Herr H. Andersson i Nöbbellöf: Jag ber också få återtaga mitt yrkande och instämna med herr Gumælius.

Herr Smedberg: Som här föreslagits att aflåta en skrivelse till Kongl. Maj:t i det af reservanterne angifna ryktet, ber jag kammaren betänka att den också måste taga följderna af ett sådant skrivelseförslag, så att icke kammaren, när en proposition framdeles kommer från Kongl. Maj:t, säger: nej, så vilja vi icke hafva det. Jag tror icke, att det är lyckligt, att man inför en sådan ändring i inteckningslagen, så länge fastighetsböcker ej öfverallt blifvit upplagda eller blifvit tillagda laga vitsord. Den fördel man förespeglar oss, att det skulle vara lättare att få utländska lån, om man ej behöfde förnya inteckningen, uppväger icke de olägenheter, som de skulle få, hvilka behöfva mindre lån och måste lösa gravationsbevis för 20, 30 och 40 år, eller längre tid, hvilket skulle medföra stora kostnader. Rätta vägen hade varit att motionären först motionerat att fastighetsböcker tillerkändes laga vitsord för gravationsbevisens utfärdande, men då den vägen icke blifvit inslagen, vill jag icke vara med om att man nu skall skriva till Kongl. Maj:t, och begära sådan förändring i lagstiftningen, att inteckning i fast egendom för skuldebref ej må behöfva förnyas, hvilket måste hafva till följd, att ett mortifikationsförfarande måste föreskrivas; men om ett sådant mortifikationsförfarande, nemligen dödande af inteckning genom årsstämming, komme till stånd, och en gäldenär kunde få en inteckning på dylikt sätt dödad under uppgift att den vore inlöst och förkommen, måste inteckningshafvare, för att tillvarataga sin rätt, dagligen läsa igenom hvarje nummer af Post- och Inrikes tidningar med dess talrika kungörelser, hvilka bestämdt blefve mer besvärligt och kostsamt än att hvarvartionde år förnya inteckningen, jag tror att han hellre väljer det senare. För min del yrkar jag bifall till utskottets afstyrkande utlåtande.

Med herr Smedberg förenade sig herrar *Sundling, Folke Andersson, Johansson* i Esset och *Persson* i Heljebol.

Herr Svensson i Lösen: Då jag reserverat mig mot utskottets betänkande, bör min ställning till frågan vara klar. Jag hyser icke så stora förhoppningar som motionärerne i fråga om förevarande lagförändrings inflytande på krediten, men då ut-

Om ändring i skottets samtliga ledamöter varit ense derom "att afskaffande af gällande bestämmelser rörande inteckningsföreläggelse."
(Forts.)

skottets samtliga ledamöter varit ense derom "att afskaffande af nödvändigheten att förnya penninginteckningar skulle i mera än ett afseende utöfva en gynsam inverkan på fastighetskrediten", har jag trots mig böra i så måtto bifalla motionen som den af mig gjorda reservationen utvisar. Hvilka invändningar man än skulle vilja göra mot ifrågakvarande ändring i inteckningslagen, torde man dock anse riktigt att i regeringens skön lemna vidtagandet af densamma, och yrkar jag därför bifall till reservanternas förslag med den förändring, som herr Gumælius föreslagit.

Herr A. P. Danielson: Jag kan nog förstå motionärernes önskan att få billigt rörelsekapital för fastighetsegarna, men om sättet, hvarpå detta bör ske, derom kunna olika meningar råda, och jag vet icke för min del, om det bör gå så till som har föreslagits. Jag begärde ordet blott för att säga, att förevarande fråga nu ligger till allvarligt utarbetande på den i betänkanDET omnämnda komiténs bord, och komitén skall säkert egna densamma all möjlig uppmärksamhet vare sig genom lagförändring i det af motionärerne antydda syfte eller genom inrättande af en ny låneanstalt med billiga lånevilkor. Jag vill icke nu närmare angifva min mening, ty dertill får jag nog tillfälle under komiténs arbeten, men nämnda förhållande — eller att komitén har frågan till behandling — har jag velat påpeka, emedan, om skrifvelse af det utaf reservanterna föreslagna innehåll aflåtes till Kongl. Maj:t, densamma icke gerna kan blifva föremål för Kongl. Maj:ts uppmärksamhet på annat sätt än att komiténs utlåtande i frågan afvaktas. Man kommer därför lika långt genom att ansluta sig till utskottets förslag.

Efter det öfverläggningen härmed förklarats slutad samt herr talmannen till proposition upptagit de gjorda yrkandena, biföll kammaren utskottets hemställan.

§ 11.

Föredrogs och lades till handlingarne lagutskottets utlåtande n:o 11, i anledning af verkställd granskning af förvaltningen af justitieombudsmansembetet.

§ 12.

Om utarbetande af förslag till val-lag.

I ordningen förekom härefter Andra kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande n:o 1 (i samlingen n:o 3) i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utarbetande och framläggande för Riksdagen af förslag till val-lag.

Uti en inom Andra kammaren väckt motion (n:o 2) hade herr Ernst Beckman föreslagit, att Riksdagen ville ingå till Kongl. Maj:t med anhållan att Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета en val-lag att föreläggas Riksdagens profning.

Med anledning häraf hemställde utskottet i förevarande utlåtande,

Om utarbetande af förslag till val-lag.
(Forts.)

att Riksdagen behagade i underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till stadganden, afseende att fullständiga och förtydliga nu gällande bestämmelser om val till riksdagsman och dermed sammanhängande ämnen.

Efter föredragning häraf anförde

Herr Ljungman: Motionären har i sin motion föreslagit, att Riksdagen ville ingå till Kongl. Maj:t med anhållan, att Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета en *val-lag* att föreläggas Riksdagens pröfning, men utskottet har på ganska goda skäl ansett sig icke kunna tillstyrka berörda hemställan, utan i stället framkommit med ett eget alldeles nytt förslag. Då emellertid tillfälligt utskott icke har motionsrätt, anser jag mig icke kunna göra annat yrkande med hänsyn till utskottets ifrågavarande förslag än att detsamma måtte läggas till handlingarna. Det är nemligen hvarken väckt eller behandladt i grundlagsenlig ordning.

Utskottet påpekar hvad som enligt dess uppfattning i här föreliggande fråga i främsta rummet behöfves, och det är, att de stadganden, som angå riksdagsmannaval, fullständigas och förtydligas. Jag tror att en hvar, som sätter sig in i saken, skall komma till ungefär samma uppfattning — en uppfattning, som för öfrigt redan funnit sitt uttryck i de många i detta syfte väckta motioner, som nu föreligga till grundlagsenlig behandling af konstitutionsutskottet; och det vore naturligtvis oklokt att nu besluta en skrifvelse i frågan, innan konstitutionsutskottet gjort hvad som kan göras för att lösa svårigheterna. Och lyckas, som jag hoppas, utskottet häri, så kan redan vid innevarande riksdag förslag till afhjelpande af de värsta olägenheterna antagas att hvila till grundlagsenlig behandling vid näst följande riksdag. Särskildt torde sådant förslag vara att vänta i fråga om riksdagsordningen § 14 och § 19, hvilka väl vållat den mesta förgäelsen genom sina bestämmelsers oklarhet eller olämplighet.

Det måste således af praktiska skäl anses olämpligt att besluta en sådan skrifvelse, som han föreslår. Men härtill kommer ytterligare en omständighet. Om motionärens förslag endast gälde städernas riksdagsmannaval, kunde detsamma kanske medföra åtskilligt gagn; men för landsbygden, der det ej finnes några aflönade tjenstemän för valförrättningars utförande, tror jag, det en val-lag endast skulle vålla ytterligare trassel och svårigheter. Hvad som landsbygden behöfver, det är i främsta rummet *förenklning* och dernäst förtydligande af gällande föreskrifter om riksdagsmannaval till Andra kammaren. Så afsevärdt lärer för öfrigt icke det gagn varda, som städerna möjligen kunde få af en val-lag, att de förmå motväga olägenheterna af den nu föreslagna skrifvelsen; ty som vi veta, hafva städerna hittills och särskildt vid senaste valet redt

*Om utar-
betande af
förslag till
val-lag.
(Forts.)*

sig ganska bra utan en dylik val-lag, och jag kan då icke förstå, hvarför man skall påtvinga landsbygden en för densamma besvärlig lag, som den hvarken behöfver eller önskat.

På grund af hvad jag nu i korthet anført yrkar jag afslag å herr Beckmans motion.

Herr A. P. Danielson: Jag vet icke precis om kammaren uppskattar de skäl, den siste ärade talaren anført så högt, att kammaren vill derpå fota vare sig bifall eller afslag å utlåtandet. Då kammaren emellertid remitterat motionen i fråga till tillfälligt utskott, har den naturligtvis gjort det därför att den funnit ärendet vara af beskaffenhet att kunna af tillfälliga utskottet behandlas; och kammaren är således i sin goda rätt att bifalla eller afslå utlåtandet. Hvad sjelfva saken beträffar tror jag, att den här föreslagna skrifvelsen skulle kunna blifva till stort gagn, då vi ju alla känna de olägenheter och svårigheter som esomoftast uppstå vid våra riksdagsmannaval.

Hvarför jag emellertid egentligen begärt ordet är för att beträffande hvad utskottet, bland andra skäl för förslaget, yttrar om att i en val-lag stadganden om röstlängders uppförande och justering, om meddelande af folkmängdsuppgifter m. m. lämpligen kunna finna plats, få särskildt framhålla önskligheten deraf, att i ordet "med mera" måtte innefattas tydliga föreskrifter om, huru protokoll vid riksdagsmannaval å landsbygden skall föras. Det är nogsaamt känt, hurusom vid många tillfällen ordförandena i kommunalstämmorna äro villrådiga om huru härvid skall förfaras och huruledes ofta genom misstag och förbiseenden i sådant hänseende en hel kommuns rösträtt blifvit tillintetgjord. Det åtgick många år, innan den saken blef klar, att riksdagsmannaval icke skall ega rum vid kommunalstämma, utan att det bör ske inför ordföranden i kommunalstämman. Ett förtydligande af gällande föreskrifter i detta ämne anser jag desto nödvändigare, som kommunalstämmo-ordförandena i allmänhet af helt naturliga skäl i juridisk erfarenhet stå mycket tillbaka för domhafvandena. Men då nu lagstiftaren funnit det nödigt att gifva domhafvandena formulär för riksdagsmannafullmagts utfärdande, så synes det också böra vara nödvändigt att kommunalstämmo-ordförandena meddelas bestämda föreskrifter om huru vid riksdagsmannaval bör förfaras, de må nu gälla vare sig treårsperioder eller fyllnadsval, eller på sätt nu inträffat, att riksdag blifvit upplöst.

Härförutan tror jag det borde tillkomma, såsom en i många fall välkommen vägledning, ett formulär till kungörelse om dessa val, ty det händer nu ofta, att sådana kungörelser äro skrifna i helt annan form än de borde vara. Jag anser därför en sådan skrifvelse, som utskottet här föreslagit, ganska väl behöflig, ty det är godt att få dessa saker ordnade, utan att det därför behöfver ske genom en grundlagsförändring. Jag anser det alldeles nödvändigt, att dessa förtydliganden iakttagas, ty de äro i synnerhet väl behöfliga på landet, der ombyten af ordförande i kommunal-

stämmorna ofta ske och der det ofta är förenadt med de största svårigheter för dessa personer att reda sig.

Med tanke på att äfven dessa frågor finge inrymmas i utskottets "m. m." och att dessa formulär blefve tydliga och kända, yrkar jag för min del bifall till utskottets förslag och nöjer mig med att uttala detta till protokollet, enär jag antager att om frågan kommer till Kongl. Maj:t, vederbörande säkerligen skola taga reda på hvad som yttrats i kamrarne såsom motivering för den aflåtna skrifvelsen.

*Om utar
betande af
förslag till
val-lag.
(Forts.)*

Herr Ljungman: Den siste talaren har helt och hållet missuppfattat mig. Jag har visst icke klandrat utskottsutlåtandets af mig ju ej ogillade syfte, ej heller att motionen remitterats till tillfälligt utskott, utan hvad jag anmärkte var, att detta tillfälliga utskott, ehuru det icke egde motionsrätt, likväl tillåtit sig att väcka ett helt och hållet *nytt* förslag. Slutligen vill jag med hänsyn till dessa frågor fästa uppmärksamheten på att riksdagsordningens 55 § innehåller tydligt stadgande derom, att i en skrift må icke flera mål af olika beskaffenhet sammanföras. Vill man hafva denna fråga i hela dess vidd på ett grundlagsenligt sätt löst, måste man väcka nödiga motioner derom, så formulerade, att de kunna remitteras till vederbörande utskott på det sätt att konstitutionsutskottet får sin anpart samt lag- och tillfälligt utskott sina. Nu är allt deremot kastadt tillsammans i en klump, och icke lärer man väl komma från ett sådant misstag genom att i någon mån dölja detsamma under ett "m. m." eller sådant, ty det är endast att göra saken ännu mera oklar. Då Riksdagen skrifer till Kongl. Maj:t, bör den väl tydligt och klart angifva hvad den önskar, och jag hoppas att kammaren icke nu skall fatta ett beslut, hvarigenom den undanskjuter så väl behöfliga reformer som de nu i flera motioner om ändring af riksdagsordningens bestämmelser för val till Andra Kammaren föreslagna.

Visar det sig emellertid att konstitutionsutskottet icke kan komma till rätta med dessa frågor, då är det tid nog att vid nästa riksdag aflåta en skrifvelse härom till Kongl. Maj:t. Den stora allmänheten önskar icke endast formella, utan äfven reella förbättringar och reformer i afseende på valen till Andra Kammaren, och vi böra icke nu undanskjuta dessa reella förbättringar genom en skrifvelse, som håller sig endast vid sättet för dessa vals för rättande.

Herrar *Lasse Jönsson* och *Petersson* i Eksebo förenade sig med herr Ljungman.

Herr vice talmannen *Sven Nilsson*: För min del kan jag icke finna att utskottet här gått öfver sin befogenhet, då det endast tagit en liten bit af det stora förslaget som motionären framlagt, och vid sådant förhållande kan jag icke dela herr Ljungmans åsigt. Jag sympatiserar med motionären i syftet af hans motion. Vi hafva väl alla erfarit huru olika grundlagen tolkats vid valen,

Om utarbetande af förslag till val-lag.

(Forts.)

särdeles innevarande år, och då det väl icke gerna lärer vara möjligt att intaga i riksdagsordningen alla de detaljbestämmelser, som äro nödiga för att bringa reda och enhet vid valförrättningarne, så antager jag att ett förslag i det syfte motionären och utskottet föreslagit är behöfligt, men då det ju icke heller är omöjligt att konstitutionsutskottet kan afhjelpa detta genom bestämmelser i sjelfva grundlagen, undrar jag om man icke kunde uppskjuta denna frågas afgörande, till dess vi få se hvad konstitutionsutskottet föreslår i detta fall och anhåller därför, att förslaget måtte återremitteras, på det att vi först må få se hvad konstitutionsutskottet kan uträtta i frågan.

Herr A. P. Danielson: Vill kammaren återremittera ärendet, har jag ingenting deremot och skall icke heller sörja, om förslaget afslås, hvilket sker, om på grund af konstitutionsutskottets hemställan någon förändring vidtages; ty det är ju gifvet att Kongl. Maj:t då icke vidtager någon åtgärd med anledning af en till äfventyrs beslutad skrivelse. Vill kammaren emellertid återremittera ärendet för att afvakta det beslut, medkammaren kan komma att fatta med anledning af en hemställan från konstitutionsutskottet, så har jag ingenting deremot; men jag undrar om vi vinna mycket på ett sådant uppskof.

Herr Beckman: Ehuru jag för min del måste bekänna att jag icke kan fullt förstå de anmärkningar, som framstälts af herr Ljungman, har jag naturligtvis icke något emot att ärendet nu uppskjutes.

Det förefaller mig emellertid — för så vidt jag förstått herr Ljungman rätt — som om han fäst sig alldeles för mycket vid ordet *vallag*, eller, med andra ord, ansett det ordet hafva varit det väsentliga i min motion.

Det framgår emellertid af motionens ordalydelse att den åsyftat förslag till fullständigande och förtydligande af gällande bestämmelser så väl rörande grundlag som kommunallagar m. m. Och så som utskottet formulerat sin hemställan, synes det mig icke på något sätt hafva öfverskridit sin befogenhet. Ty utskottet har gifvit sin kläm en så allmän hållning, att den just kan innefatta förändringar ej blott i grundlag, utan äfven i fråga om bestämmelser, hvilka icke böra hänskjutas till konstitutionsutskottet.

Icke heller har talaren varit berättigad att, såsom han gjort, påstå att stadgandet i 55 § riksdagsordningen: "Ej må i en skrift flere mål af olika beskaffenhet sammanföras" blifvit öfverträdt. Han har orätt, om han härmed velat säga att i denna mening här blifvit sammanförda mål af olika beskaffenhet.

Eller kunna icke samtliga åsyftade förslag till ett helt sammanföras och affattas i en vallag, d. v. s. i stadganden, som röra val till riksdagsmän?

Emellertid har jag, som sagdt, icke något emot att ärendet återremitteras, när det icke kan lända annat än till fromma för saken, om den blir till vissa delar behandlad af konstitutions-

utskottet, som ju naturligtvis i dylika frågor är mera specialist än vare sig enskild motionär eller tillfälligt utskott.

Om utarbetande af förslag till val-lag.
(Forts.)

Herr A. P. Danielson: Jag skall be få återtaga mitt yrkande om bifall och instämna med herr vice talmannen i hans yrkande om återremiss.

Herr Lasse Jönsson: Hvad frågan om en återremiss beträffar, så tror jag visst icke att det kan vara förenadt med någon fara, att gå in på en sådan, men jag tror dock icke att den skall tjena till något annat än att onödigtvis upptaga tiden. Kammaren måste först antaga ett skrifvelseförslag, som sedan skall gå till Första Kammaren för att der likaledes af utskott behandlas och allt detta skall draga så långt ut på tiden och förorsaka mera tidsspilla än jag anser frågan vara värd. Jag tror i likhet med den förste talaren att tiden för ett sådant förtydligande är ganska illa vald och dessutom grundlagsstridig, enär 83 § regeringsformen ju säger: "Ej må någon för framtiden gällande förklaring af grundlagarne stadgas utan på sätt som vid ändringar i dem iakttagas bör", d. v. s. att icke någon förklaring får tillkomma på annat sätt än i grundlagen är föreskrifvet. Jag tror följaktligen att det är att gå på sidan om grundlagen, om man nu går till regeringen med en begäran att den skall föreslå en dylik grundlagstolkning som här blifvit ifrågasatt. Låtom oss i sådana frågor vända oss till konstitutionsutskottet, som har att granska dylika ändringsförslag, ty då går man enligt mitt förmenande raka vägen och icke några bivägar. Jag yrkar således rent afslag å utskottets hemställan.

Herr Beckman: Jag ber om ursäkt att jag åter tager ordet, men jag skall besvara endast några ögonblick.

Det är ju i motivering uttryckligen angifvet att en lag sådan som denna äfven skulle innefatta *reglementariska* bestämmelser. Det står i betänkandet: "dermed skall dock ingalunda förnekas att i andra rummet, och sekundärt, en vallag, inskränkt till sina rätta dimensioner kan varda af stort gagn"; och utskottet uppräknar åtskilliga bestämmelser, som det anser böra inrymmas i en sådan speciell vallag. Och jag anser för min del att saken är af den vikt, äfven i hvad angår endast dessa reglementariska bestämmelser, att ärendet må vara förtjent af att återremitteras. Man kan då, när förslag från konstitutionsutskottet afgifvits, tillse hvad som bör göras för dessa reglementariska bestämmelser, hvilka väl aldrig böra eller kunna innefattas i grundlagen.

Herr Jönsson i Gammalstorp: Då denna motion blifvit remitterad till tredje tillfälliga utskottet, så är väl alldeles klart att utskottet varit befogadt att fatta beslut. Jag skall endast yrka på bifall till utskottets förslag.

Om utarbete-
betande af
förslag till
val-lag.
(Forts.)

Herr Sjöberg i Stockholm: Hvad nu egentligen skulle vinnas med en återremiss kan jag icke inse. Jag instämmer därför i alla afseenden i det anförande som herr Danielson först afgaf; och då jag under diskussionen tyckt mig höra sägas, att en ledamot af konstitutionsutskottet skulle yttrat sig i den riktningen, att man borde dröja med fattande af beslut i ämnet tills bemälda utskott afgifvit utlåtande rörande vissa grundlagsändringsförslag —, eller om meningen var, att den ifrågavarande personens auktoritet i hans egenskap af ledamot af konstitutionsutskottet borde vara bestämmande för frågans afgörande, så får jag bekänna att jag icke vet — efter jag nu har den äran att tillhöra konstitutionsutskottet — att någon ledamot af nämnda utskott nu här i kammaren förut yttrat sig i förevarande fråga.

Hvad nu sjelfva motionen beträffar, så är ju tydligt och klart, att den till följd af sin natur måste beröra ganska olika delar af lagstiftningen. Sålunda kan den häntyda på ändring af grundlagarna, kommunalförfattningarna och möjligen också, efter hvad motionären nyss anført, afse reglementariska bestämmelser. Vid sådant förhållande synes det mig hafva varit alldeles riktigt, att kammaren remitterat ärendet till ett tillfälligt utskott. Konstitutionsutskottet hade icke kunnat, i det skick, hvori motionen framstälts, tillstyrka något förslag till skrifvelse till Kongl. Maj:t, emedan detta utskott, så vidt jag har mig bekant, endast en gång under det nya statsskicket hemställt om aflåtande af skrifvelse till regeringen, och den gången gälde det en icke mindre vigtig sak än frågan om en genomgripande förändring af nationalrepresentationen.

Då man icke skulle vinna något med en återremiss, och då utskottets förslag är hållet i så allmänna ordalag, att det väl lämpar sig för ett beslut i frågan i det skick, det nu har, så synes mig återremiss icke påkallad, i synnerhet som jag antager, att kammarens ledamöter vilja göra så få väändningar som möjligt mot utskottens utlåtanden i allmänhet, på det att Riksdagens afslutande icke måtte fördröjas. Det torde således vara lämpligast att utskottets utlåtande bifalles.

Häruti instämde herrar *Hammarberg*, *Norén*, friherre *Fock*, *Key*, *Ericsson* i Stockholm och *Johansson* i Stockholm.

Herr Ljungman: Så vidt jag vet har icke ännu någon af de talare, som haft ordet, yttrat något det minsta, som skulle kunna uppfattas såsom ett klander deröfver att motionen blifvit remitterad till ett tillfälligt utskott, hvarföre jag icke kan förstå att man gjort sig så mycket besvär med att försvara denna remiss. Deremot har blifvit påpekadt, att det tillfälliga utskottet afgifvit ett helt annat förslag, än motionären begärt, och detta oaktadt utskottet icke har motionsrätt. Då nemligen motionären föreslår "att Riksdagen ville ingå till Kongl. Maj:t med anhållan att Kongl. Maj:t täcktes låta utarbete en *val-lag* att föreläggas Riksdagens pröfning", så hemställer utskottet, att skrifvelsen i stället skulle

innehålla en begäran, "det Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till stadganden, afseende att fullständiga och förtydliga nu gällande bestämmelser om val till riksdagsman och dermed sammanhängande ämnen." Det framhålles också tydligt i utskottets motivering, att här åsyftas grundlagsförändringar. Nu har det emellertid i denna kammare, åtminstone under många år, varit en strängt fasthållen regel, att det ordinarie utskott, som har att behandla lagfrågor af viss art, också skulle behandla förslag om skrivelser rörande dessa frågor, och således hade, i fullaste enlighet härmed, förslag om skrivelse, som afser grundlagsförändringar, bort behandlas af konstitutionsutskottet. Af herr Beckmans förslag framgår deremot alls icke att i motionen såsom *hufvudsak* skulle åsyftas någon grundlagsförändring. Jag vidhåller för öfrigt att proposition på bifall till utskottets hemställan icke ens kan framställas, utan att man kränker grundlagen, och den praxis, som hittills blifvit följd i denna kammare, då ju denna hemställan afser lagstiftningsåtgärder, som ovedersägligen innebära förändringar i grundlagen, och hvaröfver således konstitutionsutskottet först bort yttra sig. Till stöd för min uppfattning kan jag åberopa konstitutionsutskottets enhälligt fattade beslut i en liknande fråga vid 1885 års riksdag. Jag kan således icke annat än förvåna mig öfver det yttrande, som afgafs af herr Sjöberg, i synnerhet som han varit en af förkämparne här i kammaren för den åsigten, att skriveseförslag angående ärenden, som tillhöra ständigt utskotts behandling, böra af dylikt utskott pröfvas.

Jag vidhåller mitt yrkande, att utskottets hemställan, såsom afseende ärenden, som böra af ständigt utskott pröfvas, måtte läggas till handlingarna och att herr Beckmans motion måtte atslås.

Herr Gumælius: Jag ber att få instämma med herr Sjöberg, dock med ett enda litet tillägg, att nemligen, för den händelse kammaren skulle besluta att bifalla utskottets hemställan, detta beslut må affattas i en form, som öfverensstämmer med den som Riksdagen beslutit böra iakttagas vid skrivelser, som aflåtas från Riksdagen till Kongl. Maj:t. Jag finner nu, att ett och samma tillfälliga utskott har i det ena af sina samtidigt afgifna betänkanden, nemligen det nu föreliggande, hemställt om aflåtande af en "underdånig skrivelse" till Kongl. Maj:t, men deremot i nästföljande betänkande, betecknad med n:o 4, gjort hemställan om aflåtande af "skrivelse" till Kongl. Maj:t, dervid utskottet icke använt ordet *underdånig*. Riksdagen skulle således, om det tillfälliga utskottet i båda händelserna finge sin vilja fram, komma att på samma gång, som den i ena fallet finge vid skrivesels undertecknande begagna det nu reglementerade uttrycket "med undersätlig vördnad", men i det andra fallet begagna åtminstone ordet "underdånigst" eller annat motsvarande. Saken kan synas obetydlig, men då jag har förtroendet att såsom en af deputerade för riksdagens kansli söka tillse att formen för Riksdagens skriv-

Om utarbete af förslag till val-lag.
(Forts.)

Om utarbete-
betande af
förslag till
val-lag.
(Forts.)

velser behörigen iakttages, så tillhör det ju mig att i min ringa mån motverka beslut, som i formelt hänseende stå i strid mot föregående Riksdagens beslut. Jag hemställer således, att vi måtte få ändra den föreslagna klämmens början så, att ordet "underdånig" derifrån måtte få utgå, då beslutet skulle komma att affattas så, att "Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t an hålla" o. s. v.

Jag ber således få yrka bifall till utskottets kläm med den af mig nu föreslagna ändring.

Herr Rydin: Jag ber att få instämma med herr vice talmannen i hans yrkande om ärendets återremitterande, äfvensom att kammaren ville afvakta konstitutionsutskottets förslag till grundlagsförändringar i de punkter, som på grund af väckta motioner blifvit gjorda till föremål för dess behandling. Vid debatten om dessa ärenden får man tillfälle att se huru pass lätt det är att förtydliga grundlagen. Att nu aflåta en i så allmänna ordalag hållen skrifvelse, som den nu i fråga satta. eller att begära det Kongl. Maj:t skulle "låta utarbete förslag till stadganden, afseende att fullständiga och förtydliga nu gällande bestämmelser om val till riksdagsman och dermed sammanhängande ämnen" anser jag vara mindre lämpligt innan konstitutionsutskottet fått yttra sig, hvartill kommer att det ju kan inträffa, att Riksdagens kamrar hvar för sig och Kongl. Maj:t kunna stanna i olika uppfattning om skrifvelsens syfte; och utan att detta syfte blir bestämdt angifvet samt innan frågan varit föremål för nämnda utskotts behandling, tror jag icke det kan blifva möjligt för Kongl. Maj:t att med anledning af en skrifvelse vidtaga någon åtgärd.

Jag beklagar, att icke någon af Konungens rådgifvare för tillfället är i kammaren tillstädes, för att lemna upplysning om de åtgärder, som Kongl. Maj:t skulle kunna komma att vidtaga med afseende å en så beskaffad skrifvelse, som denna, der det talas om fullständigande och *förtydligande* af gällande bestämmelser o. s. v. utan att deri anges i hvilken rigtning förtydligandet skall göras.

Vidare får jag fästa uppmärksamheten derpå, att i frågans närvarande skick — då till följd af de riksdagsmannaval, som nyli- gen hållits och dervid, som man vet, en stor lifaktighet gjort sig gällande, en hel mängd dervid uppkomna frågor förestå till afgörande — det skulle kunna vara af stor vikt att få reda på de prejudikat, som högsta domstolen lemnat i dessa afseenden, och hvilken myndighets tolkning kunde tjena oss till ledning innan man vidtager andra åtgärder. Man skulle kunna tänka sig möjligheten af — och detta synes också vara det enklaste — den utvägen, att Kongl. Maj:t låter utarbete en sammanfattning af prejudikat angående tillämpningen af befintliga stadganden i vår kommunalförfattning och de delar af riksdagsordningen, som innehålla bestämmelser rörande riksdagsmannaval. Ett dylikt arbete kunde sedan tjena som vägledare vid i fråga kommande grundlagsförändringar. Att deremot under nuvarande förhållanden aflåta en

skrifvelse till Kongl. Maj:t anser jag vara högst betänkligt, då, som sagdt, Kongl. Maj:t alldeles icke kan veta hvad som i anledning af en skrifvelse, sådan som denna, bör göras. Det finnes nemligen ingen enda punkt i nu gällande bestämmelser, der icke ett förtydligande i formelt hänseende äfven föranleder till en ändring i materielt afseende.

Om utarbetande af förslag till val-lag.
(Forts.)

Här stå, som vi veta, en mängd frågor på dagordningen. Så t. ex. har, beträffande kommunala val, Kongl. Maj:t i statsrådet gifvit en mängd prejudikat huru stadgandena rörande dessa val böra tolkas. Å andra sidan har, i fråga om riksdagsmannaval, högsta domstolen afgifvit åtskilliga prejudikat, och sålunda har det händt, att Kongl. Maj:t i statsrådet afgifvit prejudikat, som gått i motsatt riktning emot dem, som högsta domstolen sedan affattat. Vidare vill jag fästa uppmärksamheten uppå, hurusom det, för att få enhet i lagtolkningen, med skäl torde kunna sättas i fråga, om icke Konungens befallningshafvande borde upphöra att vara första instans för pröfvande af besvär öfver riksdagsmannaval till Andra Kammaren, så att dylika besvär finge genast upp- tagas till pröfning af högsta domstolen. Dermed skulle, utom enhet i lagtolkningen, äfven vinnas att sådana frågor icke behöfde vänta en eller ett par månader på att blifva afgjorda och att riksdagsmannaplatser under lika lång tid ej behöfde förblifva obesatta. Ytterligare är det en fråga af synnerlig vikt, som det vore önskligt att få klarhet uti, nemligen den, hvad rätt kamrarne hafva i afseende å fullmagtsgranskningen, i huru vidsträckt mån de kunna godkänna eller ogilla fullmagter i fall, der flere eller färre riksdagsmän blifvit valde än som bort väljas.

Dessa och en mängd andra frågor fordra att blifva besvarade, men att aflåta en skrifvelse, sådan som utskottet föreslagit, innebär helt enkelt ett: "var så god och revidera grundlagen", utan att Kongl. Maj:t dervid har någon ledning beträffande i hvilka afseenden en sådan revision skall ega rum. På dessa skäl skulle jag helst vara benägen att genast förkasta utskottets förslag, men jag vill dock ingalunda motsätta mig en återremiss, på det man må afvakta hvad konstitutionsutskottet kan komma att yttra med anledning af till detsamma remitterade motioner i hithörande frågor och derigenom få mera klart för sig hvad man vill, än som nu är fallet.

Jag instämmer derföre i yrkandet om återremiss.

Med herr Rydin instämde herrar *Joh. Ohlsson* och *Sundling*.

Härmed var öfverläggningen slutad. Efter det herr talman- nen gifvit propositioner i enlighet med de yrkanden, som förekommit, blef ärendet af kammaren till utskottet återremitteradt.

§ 13.

Föredrogs Andra Kammarens tredje tillfälliga utskotts ut- låtande n:o 2 (i samlingen n:o 4), i anledning af väckt motion an-

gående skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om ändrad tid för indelta arméns målskjutningsöfningar.

Med tillstyrkande af en af herr *Per Ersson* i Vestlandaholm i sådant afseende afgifven motion, n:o 57, hemställde utskottet i detta utlåtande, "att Riksdagen i skrifvelse ville anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, huruvida icke den vid här ofvan uppräknade regementen och korpser vidtagna förändring i tiden för soldatens ifrågakvarande skjutöfningar för framtiden äfven må, så snart ske kan, tillämpas vid samtliga öfriga regementen och korpser, på sätt motionären föreslagit.

Efter uppläsande häraf anförde:

Herr *Sjöberg* i Stockholm: Ehuru jag är i högsta måtto tveksam, om jag i denna sak bör yttra något efter den längre diskussion, som i andra ärenden redan egt rum, och med hänsyn till angelägenheten af att komma till den sak, som bör vara det främsta föremålet för kammarens öfverläggning i dag, tillåter jag mig dock fästa uppmärksamheten på, att några ord i slutet af utskottets föreliggande förslag till skrifvelse torde böra utgå. Såsom en hvar af kammarens ledamöter har sig nogsam bekant, får ordalydelsen af ett af kamrarne fattadt beslut icke af vederbörande utskott eller Riksdagens kansli, vid affattande af skrifvelsförslag, i ringaste mån ändras. Skulle nu kammaren godkänna hvad utskottet här hemställt eller hvad man i allmänhet kallar klämman, och skulle äfven Första Kammaren fatta enahanda beslut, komme den skrifvelse, som med anledning deraf skulle aflåtas till Kongl. Maj:t att innehålla äfven de sista fyra orden i det nu ifrågasatta förslaget, nemligen: "på sätt motionären föreslagit". Kammaren behagade dock finna, att det icke gerna är lämpligt att på detta sätt avsluta en skrifvelse till Kongl. Maj:t. Dessutom äro dessa ord alldeles öfverflödiga och endast att anse såsom fyllnadsgods, hvarmed man förmodligen ansett frasen erhålla en lämpligare afslutning.

Jag hemställer derför, att kammaren måtte godkänna förslaget, emot hvilket jag i öfrigt icke har något att erinra, men med uteslutande af de omnämnda sista fyra orden: "på sätt motionären föreslagit".

Vidare yttrades ej. Utskottets hemställan bifölls, med den af herr *Sjöberg* under öfverläggningen föreslagna förändring, att de i utskottets hemställan sist förekommande orden »*på sätt motionären föreslagit*» derifrån uteslötes; och skulle jemlikt föreskriften i 63 § 3 mom. riksdagsordningen detta beslut genom utdrag af protokollet delgifvas medkammaren.

§ 14.

Vidare förekom till behandling Andra Kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande n:o 3 (i samlingen n:o 5) i anledning af väckt motion (n:o 47) om ändring i kongl. förordningen angående

arfvode för auktion å utmätt fastighet på landet m. m. den 30 november 1855.

I detta utlåtande hemställde utskottet, att ifrågavarande af herr *J. Anderson* i Tenhult väckta motion icke måtte till någon vidare åtgärd från Riksdagens sida föränleda.

Efter föredragning af ärendet yttrade:

Herr *Anderson* i Tenhult: Då Riksdagen vid behandlingen af 6:te hufvudtiteln punkt 7 redan fattat sådant beslut, som jag med min motion afsett, så har jag vid detta tillfälle icke något yrkande att framställa.

Vidare anfördes icke. Kammarern biföll utskottets hemställan.

§ 15.

Företogs handläggning af Andra Kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande n:o 4 (i samlingen n:o 6), i anledning af väckt motion (n:o 54) om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående åtgärders vidtagande för att postverkets betjente, utan afdrag från sina löneförmåner, måtte befrias från tjenstgöring hvar fjerde söndag.

Om åtgärders vidtagande för beredande af postverkets betjente af ledighet från tjenstgöring hvar fjerde söndag.

Motionären, herr *A. G. Jönsson* i Mårarp hade föreslagit "att Riksdagen måtte besluta i underdänig skrifvelse anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes vidtaga sådana åtgärder, som äro af nöden för att postverkets betjente, utan afdrag af de bestämde löneförmånerna, måtte varda befriade från tjenstgöring hvar fjerde söndag", men hemställde utskottet, att motionen icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föränleda.

I fråga härom anförde

Herr *Redelius*: Jag ber att få yrka återremiss af detta betänkande i syfte att få ett förslag i den rigtning motionären önskat.

Det synes ju i hufvudsak icke vara obilligt att ifrågavarande postbetjente få hvar tredje eller åtminstone hvar fjerde söndag fri från tjenstgöring. De skäl, på hvilka utskottet afstyrkt motionen, synas mig vara synnerligt svaga. De inskränka sig enligt min uppfattning till två. Det ena är att det af motionären påpekade missförhållandet icke torde förefinnas så allmänt, som motionären sökt göra troligt. Af de upplysningar jag erhållit af posttjenstemän framgår i stället, att ifrågavarande missförhållande är mycket allmänt. Det är nemligen endast i Stockholm som brefbäranne äro befriade från tjenstgöring hvar fjerde söndag. Brefbäranne och lägre posttjenstemän i öfriga delar af landet hafva icke sådan ledighet. De hafva visserligen i en till kongl. generalpoststyrelsen ingifven skrift anhållit att, utan afdrag å traktamente, hvar tredje sön- och helgedag frikallas från tjenstgöring eller, der sådant icke

Om åtgärders vidtagande för beredande af postverkets betjente af ledighet från tjänstgöring hvar fjärde söndag. (Forts.)

af omständigheterna medgåfves, komma i åtnjutande af femton dygns semester årligen, hvilken ledighet de trott skulle kunna åstadkommas genom inskränkning af brefbäringen på söndagseftermiddagarne. Men denna begäran har i kongl. generalpoststyrelsens skrifvelse till Kongl. Maj:t blifvit afstyrkt, som det synes, hufvudsakligen af två skäl. Det ena är att beredandet åt en del vaktbetjente af en sådan fördel skulle göra inskränkning i allmänhetens billiga fordringar å en skyndsam postbefordran. Det andra skälet är, att den föreslagna åtgärden skulle medföra ökade kostnader för aflöningen, och några sådana medel säger generalpoststyrelsen sig icke hafva att disponera öfver. Jag fäster mig särskildt vid styrelsens yttrande rörande inskränkning i allmänhetens billiga fordringar i afseende på brefbäringen på söndagarne. Hvilka kunna då allmänhetens billiga fordringar i detta hänseende vara? Om vi jemföra förhållandena här i Stockholm med dem på landsbygden, så finna vi att allmänheten i Stockholm i detta afseende har ganska betydliga förmåner framför landsbygdens befolkning. Jag vill till exempel nämna att ehuru jag såsom tjänsteman ju skulle hafva rätt att få tjänsteförsändelser till mig utan någon kostnad, måste jag tre gånger i veckan vid närmaste poststation afhemta min post. Här i Stockholm får allmänheten breffen sig tillsända under sommartiden sju gånger hvarje söckendag. Generalpoststyrelsen uppgifver visserligen att det skulle ske endast sex gånger om dagen, men detta lär gälla vintertiden — och fem gånger under söndagarne. Mig synes, att någon inskränkning skulle kunna göras härutinnan, särskildt hvad söndagarne angår, ty de sex öfriga dagarne i veckan är det ju icke fråga om, och detta så mycket hellre, som jag fått veta att det i allmänhet är ganska svårt att på söndagseftermiddagarne träffa adressaterna hemma. De flesta äro då borta, men brefbärarne måste i alla fall gå. Det har icke få gånger inträffat, att när brefbäraren kommit till ett hus för att aflemna ett bref, så har familjen varit utflyttad på landet och att till och med portvakten, som då icke haft någon att passa på, varit utgången, så att brefbäraren icke ens kommit in i huset. Vidare har det blifvit visadt, att dessa brefbärare hafva så täta turer efter hvarandra, att den som först går ut och får den största posten icke hinner sluta dess utdelande, innan den nästa, som har en mycket liten post, kommer efter, och på så sätt händer det icke sällan att de löpa omedelbart efter hvarandra i samma trappa. Detta tål någon inskränkning, och jag tror att allmänhetens fordringar mycket väl skulle blifva tillgodosedda äfven om söndagsturerna reducerades till två, exempelvis kl. 8—10 f. m. och 12—2 e. m.

Detta tror jag så mycket hellre skulle kunna gå för sig, som det är mig sagdt, att det icke är allmänheten, som anser sig hafva svårt att undvara eller som fordrar så många turer, utan det lär vara några så kallade utländska profryttare, som fört klagomålen, och särskildt med anledning deraf att ett lokalbref, som inlemnats på en söndagseftermiddag icke kommit adressaten till handa förr än påföljande måndags morgon. Om de fem turerna på söndagarne

inskränktes till två, kunde ju lätt utan någon särskild kostnad för postverket eller tjänstemannen i detsamma så arrangeras, att ifrågavarande vaktbetjente kunde få ledigt om icke hvar annan, så likväl hvar tredje söndag. Med anledning af hvad jag andragit får jag anhålla, att ärendet återremitteras till utskottet i det syftet, att vi sedan måtte kunna få ett tillstyrkande betänkande, och denna min anhållan vill jag ytterligare motivera dermed, att det andra skälet utskottet anfört för afslag måtte vara ett rent miss-tag, ty den anförda paragrafen i kongl. kungörelsen den 6 december 1878 handlar om tjänstledighet, som en eller annan betjente vid postverket kan begära hos vederbörande postanstalt eller hos generalpoststyrelsen, men detta är en annan sak än en regelbunden söndagsledighet.

Jag skall, som sagdt, be att få yrka återremiss å det föreliggande betänkandet.

Herr Jönsson i Mårarp: Sedan herr Redelius uttalat sin mening, har jag icke själf många ord att tillägga. Äfven jag har i min hand ett utdrag af generalpoststyrelsens skrifvelse och kan således vitsorda, att det utaf herr Redelius anförda stadgandet om söndagsledigheten är korrekt.

Jag skall nu be att få låta posttjänstemännen själfve tala. I Aftonbladet för den 9 oktober 1886 omtalas ett af desse betjente hållet, mycket besökt möte. Bland de frågor, som på detta möte afhandlades, lydde den andra så: "Kan det anses obilligt, att postvaktbetjenterna må, i likhet med andra statens och enskildes tjänare, erhålla ett begränsadt antal sön- och helgdagar fria, utan att afdrag därför göras i de s. k. dagtraktamentena?" I diskussionen härom anförde ordföranden följande: Han sade sig nemligen icke på de 20 år, han varit i postverkets tjänst, hafva haft en hel söndag fri. Då han sistlidne juldagsmorgon gick ut från postkontoret för att dela ut post, hade han en börda om 2 lispunds vigt att bära; att större delen af dagen åtginge för dennas fördelning i en stad på omkring 30,000 invånare, hvilken för öfrigt endast bestode sig med 4 brefbärare, vore lätt insedt. Tanken på att någon gång få gå i Guds hus kunde under de förhållanden, som nu råda, aldrig realiseras, och detta kändes tungt.

En annan talare upplyste, att han under de senaste två åren hvarje natt rest 7 mil med postkärra på en ytterst dålig landsväg, der vattentillståndet på året stode så högt, att hästen nästan måste simma för att komma fram. Den dagliga tjänstgöringen blefve omkring 16—18 timmar mot en lön af 700 kronor 75 öre. Han måste dock slutligen till följd af öfveransträngning begära en månads permission, hvilken ock beviljades, men nödgades han att själf betala ställföreträdaren. Postmästaren i orten hade, då läkaren förklarar sådan strapats, som postiljonen varit underkastad, nödvändigt slutligen leda till undergång, med anhållan om lindring i tjänstgöringen för honom tillskrifvit generalpoststyrelsen, som till svar endast meddelat, att "de funnos, som hade värre än han" o. s. v.

*Om åtgärders
vidtagande för
beredande af
postverkets be-
tjente af ledig-
het från tjänst-
göring hvar
fjärde söndag.
(Forts.)*

Om åtgärders
vidtagande för
beredande af
postverkets be-
tjente af ledig-
het från tjänst-
göring hvar
fjerde söndag.
(Forts.)

Härefter antogs följande resolution:

“Mötet beslutar att en ödmjuk begäran skall göras hos generalpoststyrelsen derom, att postvaktbetjente, för att blifva i tillfälle att någon gång bevista gudstjenst, må beviljas hvar tredje söndag fri, utan afdrag af dagtraktamente, och att inskränkning i söndagstjenstgöring må ske på så sätt, att icke någon post utbäres på söne- eller helgdags eftermiddag, samt slutligen, att postvaktbetjente, som tjenstgöra på jernvägen och till följd af sådan tjenstgöring icke äro i tillfälle beviljas frisdag, såsom ofvan nämnts, må i likhet med jernvägsbetjeningen erhålla 15 fridagar under året.”

Jag för min del tänker aldrig söka någon sådan befattning som de ifrågavarande och icke heller någon af mina närmaste anhöriga, men jag anser för min pligt att från den plats, jag här intager, påpeka alla missförhållanden, inom hvilken samhällsklass de än finnas, och vill därför fästa kammarens uppmärksamhet på posttjenstemännens billiga önskningsar i detta fall.

Jag förenar mig med herr Redelius i yrkande om återremiss på betänkandet.

Herr Nyström: Jag skall endast be att i korthet få instämma med herr Redelius i hans yrkande om återremiss. Den skildring han nyss gjorde om missförhållandena i detta afseende inom Stockholm, påminner mig om en erfarenhet jag gjorde i detta hänseende sistlidne söndag. Jag tror det var vid 1-tiden sagde jag en brefbärare kom till mig med post. Jag hade just tagit emot brefven och stängt dörren efter honom, då inom en half timme derefter en ny brefbärare kom. Jag frågade då den sistnämnde, huru detta kom sig och om de brukade så springa om hvarandra med bref. Han upplyste då att det stundom hände, att flere brefbärare skickades kort efter hvarandra åt samma håll. Jag har härmed endast velat påpeka, att det nog är riktigt, hvad herr Redelius anmärkte, att man knappt hinner stänga dörren för en brefbärare, förr än det kommer en annan. Såväl i Stockholm som på andra ställen borde man kunna åtnöja sig med att erhålla post två gånger om dagen.

Dessa medborgare måtte väl också behöfva någon hvila, lika väl som andra, och hvad som nu föreslagits af motionären är icke mer än billigt. Jag har redan för några riksdagar sedan talat i denna sak och jag är glad, att densamma nu åter kommit att upptagas.

Jag hoppas att en återremiss nu skall blifva en maning för vederbörande att egna saken mera uppmärksamhet än hittills och icke affärda den så knapphändigt som nu skett. Jag instämmer i yrkandet om återremiss.

Herr Jönsson i Gammalstorp: Då en sådan anordning, som den af motionären föreslagna, skulle kräfva icke obetydliga utgifter för postverket och då dessutom enligt den åberopade kongl. kungörelsen generalpoststyrelsen är berättigad vidtaga de åtgärder, som i detta afseende kunna anses af behovet påkallade, och be-

träffande Stockholm sådana åtgärder redan vidtagits, äfvensom med kännedom om den månhet generalpoststyrelsen har om sina underlydande, har man inom utskottet trott att, om behofvet af en förändring uti ifrågavarande hänseende nu vore stort, styrelsen skulle af sig sjelf vidtaga den åsyftade åtgärden. För öfrigt måtte det icke vara så farligt härmed, då vid uppkommande ledigheter många sökande anmäla sig till dessa befattningar. Jag tror därför icke man nu bör gå generalpoststyrelsen i förväg och på grund häraf yrkar jag bifall till utskottets förslag.

Om åtgärders vidtagande för beredande af postverkets betjente af ledighet från tjänstgöring hvar fjärde söndag.
(Forts.)

Herr Hörnfeldt: Huru riktigt det än kan vara att, på sätt motionären föreslagit, bereda postverkets vaktbetjente någon lindring i tjänstgöringen, anser jag dock icke denna fråga vara af den vikt, att man just nu bör gå deras önsknings till mötes och återremitterar frågan i sådant syfte. Jag vill icke heller detta af den orsak, att man då kommer att föreslå en skrifvelse till Kongl. Maj:t för vinnande af ändamålet, ty jag tror icke Kongl. Maj:t bör besvaras med sådana obetydliga saker, helst som det står i generalpoststyrelsens magt att lemna personalen den ledighet, som kan vara af behofvet påkallad. Då jag tror, att denna styrelse äfven kommer att i detta fall medgifva de lindringar, som behöfvas, yrkar jag bifall till utskottets förslag.

Herr Lönegren instämde med herr Hörnfeldt.

Herr Redelius: Jag begärde ordet endast med anledning af herr Nils Jönssons yttrande, att förslaget skulle förorsaka ökade utgifter. Poststyrelsen säger ju dock sjelf i sin skrifvelse till Kongl. Maj:t, att denna punkt om förökade utgifter skulle blifva en sanning endast under förutsättning att brefbärande äfven om söndagarne skulle gå fem turer om dagen. Under denna förutsättning har poststyrelsen afstyrkt framställningen af brist på medel. Men om söndagsturerna inskränkas till två, behöfvas inga nya utgifter.

Medan jag har ordet ber jag att få svara den föregående talaren i afseende på frågans obetydlighet. Ja, den är verkligen obetydlig, men den rör dock en icke så liten skara menniskor, och jag undrar, om det nu gäide några andra personer, $\frac{1}{10}$ eller t. o. m. $\frac{1}{100}$ så många till antalet, men som hade högre samhällsställning, om man då icke skulle anse frågan stor nog?

Jag yrkar fortfarande återremiss.

Herr Olsson i Sännersta: Inom utskottet lemnades den upplysning, att hvad motionären afsett med denna motion redan tillämpades af poststyrelsen på sådant sätt, att hvarje brefbärande är ledig från sin tjänst kl. 11 på söndagsförmiddag, men att han dock på aftonen skall åter inställa sig och utdela några försändelser.

På grund häraf yrkar jag bifall till utskottets förslag.

Herr Waldenström: Ehuru man redan börjat ropa på proposition, och ehuru jag väl kan förstå, att kammaren är otålig att

Om åtgärdens
vidtagande för
beredande af
postverkets be-
tjente af ledig-
het från tienst-
göring hvar
fjerde söndag.
(Forts.)

komma till det betänkande, som utgör sjelfva hufvudpunkten för denna dags öfverläggning, måste jag ändock yttra några ord i denna fråga. Saken är nemligen enligt min tanke icke af så obetydlig beskaffenhet, som min granne här strax bakom tycktes vilja anse densamma. Man bör verkligen taga i betraktande äfven desse obetydliga tienstemens berättigade anspråk. Man har försökt att så mycket som möjligt inom alla embetsmannacorpsen bereda de högre tienstemen, som hafva större aföning och mindre tienstgöringsskyldighet, en bestämd semester, som de skulle hafva att åtnjuta för hvarje år. Då har man ansett denna fråga vara af ganska stor betydighet. Men när samma fråga gäller dessa underordnade, från morgon till qväll springande brefbärare, så anser man den vara en obetydlighet. Jag tror, att man icke bör köra med menniskor såsom om de vore osjäliga djur, och därför bör man äfven tänka på de nu i fråga varande tienstemannens väl och vederqvickelse. En talare nära intill mig sade, att han ansåg, att postverket utan riksdagens inblandning kan bevilja dem den ledighet, som de kunna anses med fog åstunda. Ja, jag tror äfven jag, att postverket skulle kunna göra detta, förutsatt nemligen att det har nödiga medel dertill; men att döma efter huru det för närvarande går till, se vi att, om postverket också kunnat, så har det dock icke mycket gjort derutinnan.

Innan jag reste till januari-riksdagen detta år, talade jag med åtskilliga postbetjente i den stad, jag tillhör. En af dem, som varit i tienst i sex år, hade på dessa år aldrig en enda gång kunnat besöka gudstjensten. Vid åttatiden på morgonen kommer nemligen ett posttåg till Gefle. Således är det dem icke möjligt att besöka någon morgongudstienst när sådan hålles, vare sig i kyrkan eller annorstädes. Kl. vid pass 11 kommer ett andra posttåg vesterifrån och kl. 3,30 e. m. ett dylikt tåg söderifrån. Sålunda blir det dem äfven omöjligt att besöka, vare sig högmessa eller aftonsångsgudstienst. Förefinnes ibland vid särskilda tillfällen möjlighet att besöka bönemöten å somliga lokaler senare på aftonen, så beröfvas de tillfälle dertill, i ty att åter ett posttåg kommer kl. 6 e. m. Således måste de år ut och år in springa som hundar gata upp och gata ned utan ringaste ledighet, vare sig helg- eller söckendag och utan att det finnes personer, som hafva hjerta för deras ställning. Sådant är verkligen en ganska svår lott, och äfven om man skulle kunna bevisa, hvad utskottet temligen grundlöst antagit, eller att detta icke är så allmänt, så bör man dock icke blunda för ett missförhållande derför att det icke är så allmänt, som man skulle önska, för att anse sig få skäl att göra sak deraf. Jag förstår nog, att denna motion icke kommer att leda till något resultat för närvarande, och därför vill jag icke göra något yrkande, men jag ville hafva sagt hvad jag nu talat.

Häruti förenade sig herr *Fredholm* i Stockholm.

Herr Metzén: Jag kan fatta mig helt kort, då jag nu vill uttala min åsigt, emedan den går i samma riktning som herrar

Redelius' och Waldenströms, med hvilka det är mig en glädje att kunna instämma, hvilket just icke särdeles ofta kommer att inträffa, såsom jag förmodar. Saken synes mig vara behjertansvärd, ty hvar och en som har hjerta för dessa lägre postbetjentes ställning måste medgifva, att det är ett öfveransträngande arbete, som blifvit dem pålagdt, och kunde detta i något afseende lindras, så tror jag hvar och en skulle vilja vara med derom. Huruvida detta komme att öka postverkets utgifter, kan jag icke bedöma, men jag ber likaväl att få framställa samma yrkande, som förut blifvit gjordt, nemligen om återremiss.

*Om åtgärders
vittagande för
beredande af
postverkets be-
tjente af ledig-
het från tjänst-
göring hvar
fjerde söndag.
(Forts.)*

Herr Anjou: Jag ber endast få instämma med kyrkoherden Metzén och de föregående talare, som yttrat sig i samma syfte som han.

Herr Nyström: Det torde intressera kammaren att höra, att för få dagar sedan hölls i en af hufvudstadens kyrkor en sammankomst af sällskapet "Pro fide et christianismo", hvarvid flere prestmän voro närvarande, och der diskuterades söndagsfrågan. Allmänna sympatier uttalades då för dess lösande i den riktning, hvori denna motion gått, och man talade äfven om godstrafikens inställande om söndagarne, den fråga, för hvilken jag förut djerfts här göra mig till målsman, till stor förlustelse för mången af Riksdagens ledamöter. Jag nämner nu detta endast såsom bevis för att en opinion finnes för denna sak, och denna opinion skall framtränga ända tills den vunnit sitt berättigade erkännande.

Öfverläggningen förklarades härmed slutad. I enlighet med de yrkanden, som förekommit, gaf herr talmannen proposition dels på bifall till utskottets hemställan och dels på ärendets återremitterande till utskottet; och förklarade herr talmannen sig anse den förra propositionen vara med öfvervägande ja besvarad. Som votering emellertid begärdes, blef nu uppsatt, justerad och anslagen en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller hvad kammarens tredje tillfälliga utskott i utlåtandet n:o 4 (i samlingen n:o 6), röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, har kammaren återförvisat ärendet till utskottet.

Omröstningen försiggick och visade 85 ja, men 104 nej; och hade kammaren alltså återförvisat ärendet till utskottet för förnyad behandling.

§ 16.

Föredrogs och bifölls Andra Kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande n:o 5 (i samlingen n:o 7), i anledning af väckt motion, n:o 16, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående rätt för delegare i socken- eller distriktsmagasin att besluta om användande af deras fonder och magasinens upplösning; hvilket beslut skulle genom utdrag af protokollet delgifvas Första Kammaren.

§ 17.

Till behandling förelåg härefter statsutskottets utlåtande n:o 5, angående regleringen af utgifterna under riksstatens femte hufvudtitel.

För framställande af förslag beträffande föredragningsättet hade ordet begärts af

Herr Jonsson i Hof, hvilken yttrade: Då jag inser, att 6:te punkten i detta betänkande är den hufvudfråga, hvarom åtskilliga af de öfriga punkterna röra sig och hvaraf de bero, tager jag mig friheten föreslå, att punkten 6 först föredrages till afgörande och att man sedermera återgår till första punkten och derefter fortgår i den ordning punkterna förekomma i betänkandet. Derigenom skall kammaren utan tvifvel vinna mycken tid i motsats mot hvad som skulle ske, om man började med första punkten. Ty i senare fallet skulle resultatet snart blifva, att en debatt skulle utspinna sig om detaljer, hvilken i händelse af bifall till 6:te punkten vore obehöflig.

Jag yrkar således, som sagdt, att 6:te punkten först föredrages, derefter första punkten och sedermera de öfriga i den ordning de förekomma.

Vidare anförde:

Herr A. P. Danielson: Ehuru jag tror, att man lika väl kunde gå i den ordning, som utskottets betänkande upptager de olika frågorna, så vill jag dock icke, då här framstälts yrkande på att börja med 6:te punkten, motsätta mig detsamma, då jag anser att äfven ett sådant fördragningsätt kan låta sig göra.

Sedan överläggningen angående föredragningsättet härmed förklarats slutad, biföll kammaren den af herr Jonsson i Hof i sådant afseende gjorda framställning; i följd hvaraf nu först föredrogs

Punkten 6 mom. a.

Ang. våtsmanshöllets sättande på vakans och inrättande af en ny sjömanscorps.

Med tillstyrkande af bifall i hufvudsakliga delar till Kongl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning hemstälde utskottet under detta moment,

att under vilkor att Riksdagen bifaller hvad Kongl. Maj:t föreslagit dels i fråga om tillökning af flottans officerscorps och utbildande af reservbefäl, dels, under fjerde hufvudtiteln, om aflöning till stamtrupp vid Vesternorrlands bataljon, det nuvarande båtsmanshället må sättas på vakans samt de derigenom inflytande vakansafgifter, beräknade efter de i lagen om lindring i rustnings- och roteringsbesvären den 5 juni 1885 bestämda värden, ingå bland statsverkets inkomster under vilkor:

Ang. båtsmanshällets sättande på vakans och inrättande af en ny sjömanscorps.
(Forts.)

dels att Riksdagen till båtsmanhällets ersättande med en till flottans bemanning afsedd sjömanscorps af 4,000 man, så *organiserad*, att de nuvarande matros- samt eldare- och handverkskompanierna uppbringas till en styrka af 1,100 man, som utgör sjömanscorpsens fasta stam; att en värfvad stamtrupp af 2,900 man uppsattes med en antagningstid af 8 år samt rekryteras med 362 a 363 man om året; att tjänstgöringstiden för manskapet i den fasta stammen bestämmes hufvudsakligen i enlighet med därför nu gällande föreskrifter; och att det värfvade manskapet skall tjänstgöra oafbrutet under tre år och fem månader, räknadt från och med maj månad det år inträdet i tjänstgöring egt rum till och med september månad det tredje derpå följande året, efter hvilken tids förlopp manskapet permitteras, dock med skyldighet att på kallelse infinna sig till tjänstgöring; samt *aflönad* på sätt härvid såsom bil. I fogade stat närmare utvisar, beviljar ett anslag på ordinarie stat af 533,797 kronor, dock att häraf under första året af den till åtta år bestämda öfvergångstiden till den nya organisationen endast anvisas en åttendedel, eller i jennadt tal 67,000 kronor, och att detta belopp derefter under hvarje af de öfriga 7 öfvergångsåren med ungefär en åttendedel af hela anslagssumman årligen förhöjes;

dels att Riksdagen medgifver, att till anställande af daglönare vid flottans varf i båtsmäns ställe förhöjning i anslaget till flottans nybyggnad och underhåll framdeles må efter hand ega rum med högst 100,000 kronor, att utgå i den mån, som det hittills vanligen vid varfven använda antalet båtsmän icke kan genom uppfordring af kvarvarande manskap vid båtsmanshället erhållas, och således till hela beloppet först sedan sådant arbetsbiträde icke vidare i följd af vakanssättningen finnes att tillgå;

dels att vakanssättningen skall ega rum i mån af uppkommande afgang inom båtsmanhället äfvensom af skeende öfverflyttning af båtsmän till den nya sjömanscorpsen, dock icke under öfvergångstiden till den nya organisationen med mera än en åttendedel af nuvarande effektiva rotar årligen, Kongl. Maj:t likväl obetaget att, om sådant erfordras och finnes utan olägenhet för flottans bemanning kunna ega rum, medgifva en något större årlig vakanssättning;

dels att vakanssättningen skall fortfara, så länge Riksdagen anvisar nyssnämnda båda anslag äfvensom de här ofvan till reservbefäls utbildande och pensionering äskade belopp; och

dels att rust- och rotehållarne vid båtsmanshället under vakans-tiden äro frie från skyldigheten att underhålla rotetorp och

Ang. båtsmanshållets sättande på vakans och inrättande af en ny sjömanscorps.
(Forts.)

rotehus, äfvensom från alla öfriga natura-prestationer eller utgifter utöfver de blifvande vakansafgifterna“.

Vid punkten fans fogad reservation af herrar vice talmannen *Sven Nilsson, O. Jousson* i Hof, *A. Persson* i Mörarp och *Liss Ol. Larsson*.

Herr Jonsson i Hof erhöll ånyo ordet och anförde: Jag tror, att regeringen med skäl i afseende å denna fråga borde hafva förfarit på samma sätt som med åtskilliga andra förslag, nemligen att icke hafva för denna sommarriksdag framlagt densamma, utan endast sådana frågor, som haft nödvändigt samband med statsregleringen. Åtminstone är det icke angenämt att nu i denna luft gifva sig in på organisationsfrågor af den art, som detta betänkande innehåller. Förslaget har emellertid kommit fram, och torde vid sådant förhållande Riksdagen icke hafva annat att göra än behandla detsamma. Jag vill då i min mån se till, huruvida förslaget är sådant, att det med skäl bör af Riksdagen accepteras. Herr statsrådet och chefen för kongl. sjöförvarsdepartementet har vid åtskilliga tillfällen förut försökt att framlägga förslag om båtsmanshållets sättande på vakans och inrättande af en ny sjömanscorps. Utom de förslag han framlagt hafva äfven åtskilliga andra förslag kommit till Riksdagens kännedom. Om jag då börjar med det äldsta förslaget, som afsåg att ersätta båtsmanshålltet med en ny organisation, så är det det förslag, som 1882 års komité utarbetat. Detta förslag upptog stammen till 2,500 man jemte de klasser beväring, som dåvarande förslaget till värnpligtslag afsåg att bilda. Herr chefen för sjöförvarsdepartementet tycktes emellertid icke mycket fästa sig vid detta komiténs förslag, ty han framlade för 1883 års Riksdag förslag till bildande af en stam, grundad på helt andra förutsättningar än den komitén afsett, nemligen den delen af stammen, som icke fortfarande skulle bildas af skeppsgossecorpsen. Sjöförvarskomitén afsåg att så vidt möjligt de värnpligtige skulle rekrytera stammen i den mån behof förefunnes, och att tjenstetiden skulle blifva kortare, hvarigenom man vid en mobilisering skulle kunna hafva att tillgå en del reservmanskaf för flottans behof ur de värnpligtiges led. Detta manskaf hade då genomgått en temligen fullständig utbildning såsom stamsoldater. Herr chefen för sjöförvarsdepartementet framhöll mot denna komiténs åsigt, att man icke med säkerhet kunde påräkna att vid en mobilisering få in dessa afgångna stamsoldater. Han framlade i stället ett nytt förslag, gående ut derpå att stammens styrka i krig borde gå upp till 4,000 man i stället för af komitén föreslagna 2,500 man och att staten på visst sätt skulle träda i rotelhållarnes ställe, så att man för framtiden skulle få ett slags nytt båtsmanshåll. Stammen skulle förläggas i kustprovinserna, såsom båtsmanshållen nu. Till följd deraf att den fråga, hvarmed detta förslag vid 1883 års riksdag var sammanbundet, föll, blef det då icke något resultat af detta organisationsförslag. Nu har herr chefen för sjöförvarsdepartementet åter kommit fram med ett

förslag, upptagande siffran 4,000 man stamsoldater eller sjömän. Han har sökt motivera behovet af denna styrka på åtskilliga sätt, bland annat dermed, att han skulle hafva gjort beräkningar angående behovet af stam under olika förhållanden. På grund af dessa beräkningar har han kommit till det resultat, att 4,000 mans stam erfordras. Jag tillstår likväl, att jag icke är särdeles böjd att tro hvad som helst, utan anser jag, att det varit skäl att för Riksdagen framlägga de grunder, han följt vid beräkning af stammens styrka. Jag föreställer mig nemligen, att man kan vara af mycket delade meningar om de förutsättningar, som ligga till grund för dessa beräkningar. Jag har stöd för denna min åsigt särskildt deri, att den af mig redan omnämnda sjöförsvarskomitén, hvilken var sammansatt af många fackmän, anställt liknande beräkningar, som gått i en annan rigtning än chefens för sjöförsvarsdepartementet.

Ang. båtsmanshålllets sättande på vakans och inrättande af en ny sjömanscorps.
(Forts.)

Om herrarne hade till hands detta 1882 års komitébetänkande, skulle hvar och en finna, huru som komitén gjort upp en beräkning på behovet af stammanskapet och grundadt ej mindre derpå, att man skulle få 3 pansarbåtar af certen a. eller den slags cert som Svea är, 4 monitorer, hvilka vi för närvarande hafva, jemte de små pansarbåtarna, som ligga här vid Stockholms station, alla första klassens kanonbåtar, och vidare 2 ångkorvetter samt åtskilliga andra fartyg jemte 39 stycken minbåtar, än ock på behovet af den stamstyrka, som fordrades dels för bemannande af sjöfästningarna och det fasta minförsvaret för Stockholm och Karlskrona, och dels för att vara till hands vid åtskilliga fall å stationerna, hvilken skulle erfordras äfven efter en mobilisering.

Denna beräkning slutar sammanlagdt på ett behof af 3,509 man stammanskap osh värnpligtige förutom den civila personalen jemte officers- och underofficerscorpserna. Just en sådan mobilisering är det, som på sitt sätt kräfver den största styrka af manskap, derigenom att den bör kunna göras hastigt, hvaremot man under kriget har tid på sig att öfva in nytt manskap, som kan fylla luckorna efter de afgangna. När nu manskapsbehovet af komitén ansågs böra utgöra 3,500 man i rundt tal, deri upptagits äfven 1,500 man värnpligtige och det här talats om, att man måste ega tillgång till 4,000 man stam, tycker jag detta förhållande påtagligen visar, att den grund, som här vid lag följts vid beräkningen, icke varit så omsorgsfullt kritiserad, och att man till följd deraf kommit till ett större manskapsbehof, än hvad som behöfs. När jag är inne på detta område, skall jag nämna, hvad jag slutligen kommer att yrka i frågan, hvilket bör ställas i samband med den korta motivering, jag hittills gjort, och detta yrkande skall komma att sluta derpå, att stamstyrkan nedsattes från 4,000 man till 3,500 man, nemligen 100 man på den så kallade fasta stammen och 400 man på den värfvade corpsen. Jag skall nu sedan gå öfver till åtskilliga motiv för denna min åsigt.

1882 års komités förslag afsåg, att de värnpligtige skulle hafva 90 dagars öfning, och att denna skulle fullgöras af alla de personer, som inskrefvos i flottan. Chefens för sjöförsvars-

Ang. båtsmanshöllets sättande på vakans och inrättande af en ny sjömans-corps.
(Forts.)

departementet förslag till 1883 års Riksdag förutsatte visserligen 90 dagars öfning, liksom 1882 års komité's förslag, men derigenom, att lotsar och lotslärlingar samt de, som minst 4 år varit inskrifna å sjömanshus, och deraf tjenstgjort under minst 12 månader i utländsk sjöfart, skulle vara befriade derifrån. I detta förhållande ligger nog skäl för att öka stamstyrkan, men så stort är icke behovet, att densamma därför nu bör bringas upp till 4,000 man. Man får nemligen komma i håg, att de 300, 400 eller 500 man, som nu öfvas såsom sjöbeväring, kunna användas i någon tjenstgöring, om behovet kräver en mobilisering. Då denna beväringstyrka sammanlægges med åtskilliga tusen man, som vid en mobilisering kunna inkallas, får man icke alldeles förbise den utväg, man har i sjöbeväringen att dermed öka flottans manskap.

Och så får man icke heller förgäta, att bland dessa värnpligtige kommer det att finnas en hel del temligen fullständigt utbildadt afganget stammanskap, som vid en sådan mobilisering kan tillkallas och tagas i beräkning för tjenstgöring. Herr chefen för sjöförvarsdepartementet har sjelf i det fallet beräknat dessa afgångna stamsoldater till nära tvåtusen man. Om då sålunda stammen sättes till 3,500 man och man tager i beräkning den tillgång, som finnes bland sjöbeväringens led, tror jag att från hvilken synpunkt man än söker bedöma frågan, man likväl måste medgifva att en sådan stamstyrka för vår nuvarande materiel och för den materiel, vi kunna motse i framtiden, blifver fullt tillräcklig. När man vill bedöma behovet af sjömanscorpens styrka, ber jag herrarne noga tänka på i hvilken rigtning man kan antaga att utvecklingen af vårt sjöförvarsmateriel kommer att gå för framtiden. Kommer den rigtningen att gå åter till hvad som funnits förut med många svagare fartyg, ökas behovet af stam, men kan man antaga, hvilket jag bestämdt antager, att rigtningen går åt ett alldeles motsatt håll, att det kommer att gälla att anskaffa starka och snabba fartyg, hvarigenom naturligtvis, när våra tillgångar äro begränsade till ett visst mått, man icke kan öka materielen i den rigtningen, att behovet af stammanskap stiger, har jag deruti ytterligare en anledning för mitt påstående, att en stam af 3,500 man är fullt tillräcklig.

Jag skulle också kunna säga att det förslag i denna rigtning jag vid behandlingen af frågan inom statsutskottet framstälde vann en ganska stor sympati, och ledamöter från båda kamrarne förklarade, att, om de kunde tänka sig att herr statsrådet accepterade en sådan nedsättning, skulle de med största nöje gå in på detta mitt förslag. Det ligger nu i herr statsrådets hand att bestämma sig för hvad som för flottans framtid i det fallet kan anses lämpligast och klokast. Jag tror också att herr statsrådet för tillfället har ganska goda utsigter för att förslaget om 4,000 mans stamtrupper kommer att antagas af denna Riksdag. Det finnes kanske också utsigter för att de extra anslag, som yrkats för fartygsmateriel, till följd af denna Riksdags säregna sammansättning skola komma att bifallas. Men männe en sådan seger verkligen är af nytta för flottan sjelf i afseende å dess framtid, om

Riksdagen nu lemnar sitt bifall till detta förslag? Om flottan borde kunna vara organiserad med större sparsamhetshänsyn, då får man väl förutsätta, att framtiden kan komma att medföra ett bakslag i den framgång för flottans utveckling, man för tillfället har fått. Min öfvertygelse är den, att skall flottan hafva framtiden för sig, är det nödvändigt att denna utveckling, omfattas med förtroende af representationen och af folket; och ett sådant förtroende vinner icke flottan derigenom, att man tager ett större och dyrbarare förslag, än hvad behofvet oundgängligen kräfver.

Ang. båtsmanshöllets sättande på vakans och inriktande af en ny sjömanscorps.
(Forts.)

Jag skall icke upptaga tiden längre med denna fråga, men jag ber att få nämna, hvilka besparingar en sådan nedsättning som den föreslagna skulle komma att för statsverket medföra. Den skulle minska det direkta aflöningsanslaget, som här utgår till matroskompanierna (äfvnsom den värfvade stammen, när organisationen väl blefve genomförd) med öfver 100,000 kronor. Men besparingarne stanna icke med denna siffra; ty åtskilliga anslag till denna stamstyrka utgå från en hel del andra titlar, som icke beröras af den siffra, som ligger i andra delen af mom. a). Den återverkan dessa besparingar skulle få på beklädnadsanslaget, anslaget till naturaunderhåll m. m., skulle gå ganska mycket öfver 50,000 kronor och besparingen i sin helhet direkt öfverstiga 150,000. Men indirekt kommer det att återverka än mera. En ökning af den fasta matroscorpsen till 1,100 man i från nuvarande 875 man för nemligen med sig, att man nödvändigt måste öka utrymmet för skeppsgossecorpsen, när man skall rekrytera hela den fasta matroscorpsen just från dessa skeppsgossar. Deraf följer att man har att motse både en ökning på det direkta underhållet af skeppsgossarne och omkostnaden för anskaffande af utvidgade lokaler för de större behof, som deraf blefve en följd.

Den frågan föreligger visserligen icke nu, men den blir en följd af ett bifall till utskottets föreliggande förslag.

Jag skall nu be att hos herr talmannen få framställa det yrkandet, att siffran 4,000 i det första af utskottet uppställda vilkoret utbytes emot 3,500; äfvnsom att siffrorna 1,100 förändras till 1,000, 2,900 till 2,500, 362 å 363 till 310 å 312; detta i afseende på manskapets antal. Likaså yrkar jag nedsättning af summorna i samma stycke: 533,797 till 427,939 och 67,000 till 53,500. Härmed blifver en alldeles ny aflöningsstat för denna corps nödvändiggjord, i det att, emedan antalet blifvit nedsatt, man har måst relativt minska de olika lönegränserna procentiskt i förhållande till nedsättningen på det hela, ehuru sjelfva lönebeloppen per man äro orubbade. Att nu läsa upp hela denna stat tjenar till intet, emedan det är ovisst, om kammaren bifaller mitt yrkande, men längre fram föreställer jag mig att det kan ske, i fall någon anser att det är nödvändigt.

Jag har äfven ett yrkande att göra i fråga om det andra af utskottet uppställda vilkoret, eller det som innehålles i det stycke, som börjar: "dels att Riksdagen medgifver etc." Der begäres det att Riksdagen skall bevilja ett förslagsanslag af högst 100,000 kronor att utgå i den mån det vanliga antalet båtsmän icke kan genom

Ang. båtsmanshållets sättande på vakans och inrättande af en ny sjömans-corps.
(Forts.)

uppfordring af kvarvarande manskap vid båtsmanshållert erhållas. Det är svårt att fatta hvad man kan hafva menat med denna konstiga framställning. Ett förslagsanslag af högst 100,000 kronor är naturligtvis icke särdeles vådligt för Riksdagen att bifalla; ty om den beviljade 10 eller 20 kronor har den gjort sin skyldighet. Men när jag betraktade de tabeller, som medfölja den kongl. propositionen angående femte hufvudtiteln, tyckte jag mig finna deri en antydning att denna punkt skulle hafva en större betydelse. Der finnes nemligen summan uppförd utan detta tillägg af "högst;" och man har kanske då tänkt att det på denna grund skulle gå an att få det ifrågavarande förslagsanslaget till ett fast anslag. Detta är en tanke, som jag enskildt hyser, ehuru jag icke vågar påstå, att det har varit den verkliga afsigten. Men i hvarje fall förefaller mig denna punkt temligen onödig att taga in i ett riksdagsbeslut, ty om Riksdagen blott beviljar ett mindre anslag, har den från sin ståndpunkt uppfyllt detta vilkor, ehuru regeringen naturligtvis från sin ståndpunkt må försöka att komma upp till 100,000 kronor. Riksdagen har fullgjort sin pligt genom att endast bevilja ett mindre anslag.

På denna grund yrkar jag äfven att hela det ifrågavarande stycket måtte ur betänkandet utgå.

Jag slutar med att yrka bifall till till det förslag, jag härjemte skall be att få framlemna till herr talmannen, öfverensstämmande med det, jag i mitt yttrande redogjort för.

Vidare yttrade:

Herr friherre Stackelberg: I motsats till den föregående ärade talaren skall jag tillåta mig att yrka bifall till utskottets framställning i den föredragna punkten. Så vida jag uppfattat den senaste talaren rätt, höll han ännu på det förslag, som sjöförsvarskomitén afgaf år 1882. I det stycket öfverensstämmer jag fullkomligt med honom. Jag har icke funnit någon anledning att i sak frånträda hvad komitén då föreslog. Men dess värre har sedan dess timat åtskilligt, som gör det omöjligt att få genomfördt detta förträffliga förslag — om jag skall berömma den komité, af hvilken jag sjelf var ledamot.

Såsom sakerna nu stå, kan man icke nöja sig med det antal stammanskap, som då kunde anses vara tillräckligt. Den senaste talaren minnes mycket väl, att komitén förutsatte, att de värnpligtige skulle öfvas i 90 dagar och att stammanskapet skulle antagas på två år, hvarigenom en lifigare omsättning komme att ega rum, och de, som tjenat i stammen och erhållit 2 års öfning, återvände dit, när krig bröte ut. Enligt det nu föreliggande förslaget, sedan beväringens öfningstid blifvit så betydligt minskad genom Riksdagens senaste beslut derom, måste stammen vara starkare än som behöfdes. Vid 1883 års riksdag tog jag mig friheten att motsätta mig Kongl. Maj:ts förslag; men nu äro förhållandena helt andra.

Af de förslag, jag sedermera sett, grundade på den principen

att stammen icke tages ur de värnpligtiges led, har jag ej funnit något bättre än det nu föreliggande, och ehuru jag hellre velat att 1882 års komités förslag gått igenom, skall jag, då detta numera icke är möjligt, i allo tillstyrka bifall till Kongl. Maj:ts nu föreliggande förslag, d. v. s. i denna punkt utskottets. Att nedsätta stammens styrka, skulle naturligtvis medföra besparing af penningar, men för min del vågar jag så mycket mindre biträda ett sådant beslut, som ingen säkerhet finnes för att — såsom den siste talaren antydde — flottans materiel skall komma att hufvudsakligen bestå af större fartyg, hvilka jemförelsevis kräfva mindre talrik besättning. Det synes mig vara ytterst vanskligt och farligt att nedsätta stamsiffran under hvad Kongl. Maj:t och utskottet i denna del föreslagit.

Ang. båtsmanshållets sättande på vakans och inrättande af en ny sjömanscorps.
(Forts.)

Beträffande de 100,000 kronor, som den nämnde talaren ville hafva bort, så går detta icke för sig, emedan den stam, vi enligt nu föreliggande förslag skulle få, icke kunde, såsom båtsmännen, användas på varfven. Då genom förslaget kostnaderna icke skulle ökas, och då man i allmänhet är för afskaffandet af båtsmanshålllet och indelningsverket, kan jag ej förstå, hvarför man nu ej skulle bifalla det kongl. förslaget.

Herr A. P. Danielson: Då en fråga af så stor betydelse, som denna, föreligger till afgörande, kan man icke undra öfver, att motsatta åsikter skola söka göra sig gällande, och naturligtvis måste man noga pröfva de skäl, som anföras såväl för som mot förslaget. För mig ställer sig saken så, att jag ingalunda förvånar mig öfver, att Kongl. Maj:t framkommit med ifrågavarande förslag, ty det af 1883 var af ungefär enahanda innehåll, och detta sistnämnda förslag tillstyrktes såväl af det särskilda utskott, som då behandlade frågan, som af denna kammare. Nu har man sagt, att stammen skulle kunna nedsättas till 3,500 man, eller den af 1882 års komité föreslagna storlek. De skäl, som föranledde komitén att föreslå sistnämnda siffra, har den näst föregående talaren omnämnt, och jag är sålunda derutinnan af honom förekommen.

I betraktande af att Kongl. Maj:t i detta förslag nedsatt stammens tjenstgöringstid från tio år, som minkomitén ifrågasatte, till åtta år, utan att stammens numerär blir större än man förut tänkt sig, tror jag, att, om saken ses ur militär-synpunkt, man icke skall kunna påstå att flottan nu får större stam än som behöfves. Man kan visserligen säga, att stammens storlek borde sättas i förhållande till fartygens antal och cert. Men då det ju är alldeles omöjligt att på förhand bestämma den materiel, som erfordras, kan väl Riksdagen rimligen icke behandla frågan från den sidan. Meningen är väl i främsta rummet att skapa en ordentlig sjömanscorps genom att gifva flottan en god och tillräcklig stam. Betraktar man saken så och tillika erinrar sig de sträfvanden, som i denna kammare alltid gjort sig gällande att få vårt båtsmanshållsväsende omorganiseradt, så förefaller det mig som frågan borde noggrant beaktas, och detta med så mycket större skäl, som

Ang. båtsmanshållets sättande på vakans och inrättande af en ny sjömanscorps.
(Forts.)

kostnaderna för den föreslagna organisationen icke äro större än för båtsmanshålltet, utan till och med visa ett överskott af några tusen kronor, och detta trots Kongl. Maj:t synes hafva gjort sin beräkning ganska högt, exempelvis i fråga om beklädnaden. Man kan således icke säga att kammaren genom att antaga detta förslag går ifrån den princip, densamma förr uttalat, eller att vid omdanandet af indelningsverket, man bör hålla sig inom gränsen af förut varande kostnader; och vill man i likhet med den förste talaren härvid lägga 1882 års komitéförslag till grund, så blifva kostnaderna ungefär desamma för dess sjömanscorps, som den af Kongl. Maj:t föreslagna, eller 1½ million kronor, med endast den skilnad, att i Kongl. Maj:ts förslag man tagit hänsyn till ändrade förhållanden i följd af den nya värnpliktslagen. För kostnadens skull ser jag alltså icke något skäl att draga sig tillbaka för den nu ifrågasatta omdaning af vårt båtsmanshåll.

Herr Olof Jonsson har särskildt uppträdt mot de 100,000 kronor, hvarmed Kongl. Maj:t, för anställande af daglönare, begär att flottans anslag till nybyggnad och underhåll skall höjas, och finner åtminstone icke nödigt att Riksdagen nu fattar beslut derom. Häremot vill jag endast gemäla att, derest den nu föreslagna ändringen af flottans bemanning blir beslutad, det är alldeles klart att man måste med en viss urskilning välja personalen; under det att till handtlangningsarbeten och dylikt mycket väl kunna användas billigare arbetskrafter än dem, hvarmed flottans stam rekryteras.

Jemför man 1882 års komitéförslag och det af Kongl. Maj:t år 1883 framlagda med nu föreliggande förslag, ser man tillika, att genom det sistnämndas antagande vinnes ett ändamål, som man förut icke alls tänkt på, men som likväl nu inrymmes i kostnaderna för det hela, nemligen anställandet af en minör-corps — hvilket icke är en oväsentlig vinst. Såsom en betänklighet har framhållits att det blefve för dyrt att erhålla fästningsartilleri genom att, på sätt är föreslaget, utbilda sjömän dertill. Så bör dock icke blifva förhållandet, då meningen är att till fästningsartilleri endast tredje klassens sjömän skola användas. Äfven härutinnan måste man tillerkänna förslaget innehålla en väsentlig förbättring.

Här hafva icke gjorts så synnerligt starka invändningar mot förslaget, och jag aktar derföre icke nödigt att nu längre upptaga kammarens tid med något vidare besvarande af dem, allra helst måhända flera anmärkningar komma att framställas under öfverläggningens gång. Men det skulle förefalla mig besynnerligt om kammaren nu afböjde ett förslag, som i hufvudgrunden går i det syfte, kammaren förut uttalat sig godkänna, och som är egnadt att stärka vårt sjöförsvaret och bilda en tidsenlig stam för detsamma. Efter hvad jag hör, har Första Kammaren i oförändradt skick antagit utskottets förslag. Fattar nu Andra Kammaren från detsamma afvikande beslut, torde gemensam votering icke kunna ega rum och frågan är dermed förfallen — en utgång, som från vårt sjöförsvares synpunkt vore att på det högsta beklaga.

Här hafva antydningar gjorts att rust- och rotehållarne skulle vinna på saken. Men så blir ingalunda fallet, eftersom den väknersättning, som skall lemnas, anses motsvara kostnaderna för båtsmanshållet. Någon väsentligare hjälp kan således genom organisationens genomförande icke blifva lemnad rust- och rotehållare. Det är därför endast i sjöförsvarets intresse och i den fulla öfvertygelsen, att de medel, som nu utgå till båtsmanshållet, komma att få en bättre användning, som jag yrkar bifall till utskottets föreliggande förslag.

Ang. båtsmanshållets sättande på vakans och inrättande af en ny sjömanscorps.
(Forts.)

Häruti instämde herr *Pehrsson* i Norsund.

Herr Frick: Den förste ärade talaren började med att uttala om än icke något klander, dock ett slags beklagande öfver att Kongl. Maj:t till denna Riksdag framlagt ett så vidlyftigt och viktigt förslag som nu föreliggande. För min del kan jag ingalunda förvåna mig öfver, att Kongl. Maj:t nu framlagt förslaget, ty ehuru frågan är af stor och viktig beskaffenhet, så är den dock enligt mitt förmenande numera ganska enkel genom den utredning, som af chefen för sjöförvarsdepartementet blifvit vidfogad Kongl. Maj:ts proposition till innevarande Riksdag angående statsverkets tillstånd och behof, som är så klar och tydlig, att en hvar, som gjort sig besvär att genomläsa densamma, måtte hafva funnit, att flottan enligt det föreliggande förslaget skall erhålla en vida ändamålsenligare bemanning än den närvarande.

Man skall deraf också finna — hvad som äfven af de två föregående talarne blifvit framhållet — eller att kostnaden för den nya sjömanscorpsen icke skall öfverstiga kostnaden för det gamla båtsmanshållet, utan tvärtom blifva 4,000 och några hundra kronor billigare.

Jag kan icke se att något skäl nu kan förefinnas att icke bifalla hvad Kongl. Maj:t här föreslagit, särskildt sedan ordföranden i 1882 års sjöförvarskomité förklarar, att det till följd af omständigheter, som han angaf, numera är omöjligt att vidhålla denna komités förslag.

Han förklarade vidare, och jag instämmer deruti, att af alla de många förslag han sedermera sett, har intet varit bättre än det nu framlagda. Den förste ärade talaren, som yttrade sig i denna fråga, föreslog att stammen skulle nedsättas från 4,000 till 3,500 man, men detta är ett förslag, som jag på det allvarligaste tillåter mig afstyrka. I hvad riktning vårt sjöförvar än kan komma att utveckla sig, antingen vi skola hafva få, men starka, eller många och svagare fartyg, synes mig göra litet till saken, ty dels af den verkställda utredningen dels af de båda föregående talarnes yttranden framgår tydligt och klart, att en bemanning af 4,000 man är för flottans behof alldeles nödvändig. Det vore väl synnerligen oklokt, att nu utan några viktiga skäl — och för min del kan jag icke finna att något sådant blifvit andraget — söka åstadkomma en nedsättning i numerären. Talaren på ölandsbänken har också fäst uppmärksamheten derpå, att uti den till 4,000

Ang. båtsmanshållets sättande på vakans och inrättande af en ny sjömanscorps.
(Forts.)

man föreslagna stammen äfven inbegripes minörcorpsen. Då allt detta kan vinnas för en kostnad, som icke blott icke öfverstiger kostnaden för det nuvarande båtsmanshåll, utan till och med understiger detta belopp, kan jag icke finna något skäl till att icke bifalla hvad Kongl. Maj:t här förnslagit.

Bifalles Kongl. Maj:ts förslag, blir Riksdagen af med båtsmansinstitutionen, hvartill den ju länge sträfvat och hvilken alla erkänna vara en för flottans bemanning otidsenlig institution. Då man nu blir af med båtsmanshåll och ingen derigenom, icke ens rotehållarne, tillskyndas någon förlust, kan jag icke se något skäl att afslå hvad som föreslås, huru jag än må se saken.

Jag tillåter mig derfor yrka bifall till utskottets förslag i nu föredragna punkt.

Herr *Smith* instämde med herr *Frick*.

Herr *Persson* i Mörarp: Till kammarens afgörande föreligger nu å nyo ett förslag, afseende en reglering af båtsmanshållsskyldigheten och inrättandet af en ny sjömanscorps för flottan. Jag tillåter mig uttala samma anmärkning, som gjordes af den förste talaren, att jag nemligen helst skulle önskat att detta förslag icke vid denna riksdag framkommit.

Jag skall icke tillåta mig någon kritik af detta förslag, emedan det enligt min uppfattning går i en rätt riktning, att få båtsmännen ersatta af folk, som äro kunnigare, skickligare och lämpligare för yrket, än hvad de nuvarande båtsmännen både äro och kunna blifva. Men i den anmärkning, som af den förste ärade talaren gjordes i afseende å antalet af denna corps, tror jag att kammaren har fullt skäl att instämma. Jag hemtar stöd för denna min mening icke allenast af den komité, som utarbetat 1882 års förslag, utan äfven af det utaf den så kallade minkomitén afgifna betänkande, hvilket icke upptog siffran till mer än 3,600 man, då deremot här är fråga om inrättandet af en corps på 4,000 man. Och den omständigheten att icke beväringen får en öfning, som afses med 1882 års förslag, tror jag icke innebära någon bjudande pligt och nödvändighet att antaga stammen till så hög siffra som 4,000 man, då detta antal var afsedt för en sjömateriel, hvaraf vi i närvarande stund icke hafva mer än en liten bråkdel och sannolikt icke heller för den närmaste framtiden kunna förskaffa oss någon afsevärd tillökning. Jag hyser den uppfattning, att i samma mån Riksdagen är villig anskaffa tillökning i materielen för sjöförsvaret, den ock skall visa sig villig lemna nödiga medel till en ökad manskapstyrka åt detta vapen, om så erfordras; och miss-tröstar man i detta afseende, ja då kan man äfven miss-trösta att få behålla hela den manskapstyrka, hvarom här är fråga; ty Riksdagen har i så fall en annan utväg att vinna detta mål, nemligen att vägra anslag för dess aflöning, och detta sätt vore väl olyckligare.

Jag har ännu ett skäl för mitt yrkande, och jag skall ingalunda sticka under stol dermed. Den ledamot af statsutskottet,

som här försvarat utskottets förslag, har velat se frågan endast ur försvarets synpunkt, och jag gifver honom rätt deri, ty under nuvarande förhållanden tror jag att den vakansafgift, som skulle erläggas, uppväger den nuvarande årliga kostnaden; men jag hemställer till honom och regeringen, huruvida det kan vara skäl att öka styrkan af landets försvar endast med hänsyn till sjöförsvaret eller huruvida icke åtskilliga andra delar af försvaret samtidigt böra komma i fråga. Jag syftar i detta hänseende på indelta kavalleriet. Jag tror att man kan säga att anskaffandet — såsom det nu tillgår — af indelta kavallerister icke är tidsenligt; jag tror att man kan göra fullt ut lika berättigade anmärkingar deremot, som man kan göra mot båtsmansinstitutionen.

Emedan jag icke är så tillräckligt inne i frågan, att jag vågar fullt lita på de uppgifter, som, med hänsyn till kostnader och öfriga siffror, här framlagts af den förste talaren, vågar jag icke heller yrka bifall till hans förslag; men jag vill — till följd af hvad jag redan uttalat och då jag hyser den uppfattning att en inskränkning af den äskade numerären kan och bör göras, samt jag derjemte önskar att förslaget skall till sina hufvudgrunder vinna godkännande — be att få framställa ett särskildt förslag i detta hänseende, åsyftande att för denna gång undanskjuta frågan, och det är med anledning deraf jag tager mig friheten till kammarens bepröfvande framställa följande förslag: att Riksdagen, som anser det af Kongl. Maj:t nu framlagda förslaget om båtsmanshållets ersättande med en sjömanscorps af 4,000 man vara till numerären större än behofvet för närvarande kräfver, ville i skrifvelse anhålla att Kongl. Maj:t täcktes taga frågan i förnyadt öfvervägande och derefter framlägga nytt förslag, fotadt på det nu framlagda förslagets grunder, men med någon inskränkning i personalen, samtidigt med frågan om det indelta kavalleriets sättande på vakans och fixering af kostnaderna för rust- och rotehållare af indelningsverket.

Jag anhåller, herr talman, om proposition på detta mitt förslag.

Chefen för kongl. sjöförvarsdepartementet, herr statsrådet friherre von Otter: Jag ber till en början få anföra det skäl, hvarför jag oaktadt den heta årstiden och den korta riksdagen tillstyrkt Kongl. Maj:t att nu framlägga detta förslag, och det är helt enkelt att jag funnit det för flottan oundgängligen nödvändigt att, med den förändrade materiel vi på senare tid erhållit, så skyndsamt som möjligt söka erhålla lämpligt manskap till dess betjenande. Att det nuvarande båtsmanshållet icke är lämpligt till bemanning för denna materiel, därför skola vi komma ihåg att sjelfva organisationen af båtsmanshållet lägger hinder i vägen. Dessa båtsmän uppfordras nemligen 4 månader af 16 eller ett år af 3 och under den tid, de sålunda äro uppfordrade, erhålla de visserligen en ganska god utbildning i synnerhet på sista tiden genom den utvecklade rekrytundervisningen, men deras hemlängtan är ganska stor och deras kärlek till vapnet ganska ringa, ja så ringa, att för hvaje

Ang. båtsmanshållets sättande på vakans och inrättande af en ny sjömanscorps.
(Forts.)

Ang. båtsmanshållets sättande på vakans och inrättande af en ny sjömanscorps.
(Forts.)

gång det blir fråga om att skicka ut ett fartyg till sjös, många af båtsmännen söka att hålla sig undan. De äro så rädda för sjökommendering, att de för att undslippa densamma icke ens skytt att lemlästa sig och rymma, oaktadt de stränga straff de därför veta sig hafva att vänta.

För öfrigt äro båtsmännen utmärkt praktiskt och bra folk i alla afseenden utom för sjöförsvaret med den nuvarande organisationen, och detta är skälet, hvarför jag så fort som möjligt önskar få dem ersatt med sjöfolk.

Hvad beträffar herr Olof Jonssons i Hof åsigt derom att det föreslagna antalet i den nya sjömanscorpsen borde minskas, så kan jag försäkra herrarne, att mycket arbete blifvit nedlagdt på detta förslag och att man äfven försökt, så vidt möjligt varit, nedsätta numerären, men att detta icke befunnits möjligt, utan att antingen kostnaden blifvit större eller manskapsstyrkan otillräcklig. Jag har också alltid haft till fast ögonmärke att icke försämra sjöförsvaret, utan tvärtom sökt anskaffa en fullt duglig och om möjligt effektivare stamtrupp än den nuvarande.

Minkomitén satte visserligen ned antalet till 3,600 man, men dessa 3,600 man kostade mera än de nu föreslagna 4,000.

I det hela medgifver det nu föreliggande förslaget dessutom en besparing af minst 84,000 kronor, och detta dock mycket lågt beräknadt. Dertill kommer också, såsom herr Danielson riktigt anmärkte, minväsendet och en hel del andra saker, men icke nog dermed, ty jemväl det fasta minförsvaret har mycket utvidgats sedan nämnda komité afslutade sitt arbete och kräfver mycket folk.

Hvad angår förebräelsen att jag skulle hafva frångått det af 1882 års komité afgifna förslag, så får jag till en början erkänna att utan detta förträffliga arbete, som nämnda komité åstadkommit, hade det varit omöjligt att komma till något resultat, och allra minst till ett så godt resultat, som detta, allt till följd af den fullständiga utredning, som der förefans. Hufvudskalet hvarför jag ansett mig böra tillstyrka Kongl. Maj:t att deri göra de af mig föreslagna förändringar har jag hemtat från komiténs eget utlåtande, till hvilket jag alltså ber att få hänvisa herrarne. Det heter nemligen der å sidan 87 att "för fredsöfningarna" erfordras "alternativt omkring 2,500 å 2,300 man stamtrupp, under det att, vid inträffande fredsbrott, första behovet af förhandsmanskaf, enligt de af komitén i vidfogade tabeller uppgjorda beräkningar, utgör 1,927 man". Vidare heter det: "För att vid krigsutbrott hafva till förfogande 1,927 man underofficerskorporaler samt 1:sta och 2:dra klassens sjömän, skulle stammen således rätteligen uppgå till 2,890 man, och då det är krigsbehovet, som för organisationen bör vara bestämmande, utvisar denna siffra den manskapsstyrka, som för den skull egentligen borde i fred underhållas och öfvas". Redan häraf framgår ju att komiterade sjelfve funnit den af dem föreslagna manskapsstyrkan otillräcklig. Angående kostnaderna slutar komiténs förslagsstat, utan procentafdrag, å ett belopp af kronor 1,500,505, hvartill komitén beräknat att kostnaden för lega, uppgående till

20,000 kr., torde böra läggas, då totalkostnaden alltså skulle uppgå till kronor 1,520,525, under det att samma kostnader enligt Kongl. Maj:ts förslag endast uppgår till kronor 1,515,336: 75. Detta förstnämnda belopp ansåg dock komitén möjligen kunna nedbringas genom att permittera en del både befäl och manskap för att bereda dem tillfälle att taga tjänst å handelsflottan, på samma gång som en icke ringa besparing i underhållskostnader beräknades skola härigenom kunna erhållas. Som emellertid det ju kunde vara att befara att befäl eller manskap icke vore villiga att begagna sig deraf, så fann jag äfven deri ett skäl att motsätta mig förslaget oförändradt.

Jag har visserligen nu gjort väsentliga förändringar i det af mig år 1883 afgifna förslag — jag erkänner det gerna — och detta hufvudsakligen emedan den så kallade minkomitén framlade ett nytt förslag i en ritgning, som jag ansåg vara bättre och tillika medförde den stora fördelen, att genom dess antagande officers-corpsens tillräcklighet möjliggjordes genom minskning i kompani-chefernas antal.

I stället för de hittills varande 38 kompanierna, nemligen 6 matros-, 2 eldare och handtverkare-, samt 30 båtsmans-kompanier, hvilka hvarterda borde hafva sin chef, har jag ansett lämpligt indela den föreslagna nya sjömanscorpsen i 16 kompanier, deraf 10 på *matrosafdelningen*, 2 på *eldare- och handtverkareafdelningarne*, 2 på *minörafdelningen* och 2 på *fästningsartilleriafdelningen*, och torde icke ens 16 kompanichefer derigenom blifva behöfliga, utan hela styrkan kunna skötas af ett lämpligt antal officerare vid stationerna under kommandanternas öfveruppsigt.

Herr Olof Jonsson har vidare yrkat afslag å den till anställande af daglönare vid flottans varf i båtsmännens ställe äskade förhöjning i flottans nybyggnads- och underhållsanslag af högst 100,000 kronor. Huru skulle vi då kunna anskaffa folk för varfven, hvar-est manskap ovilkorligen behöfves, och då den öfriga styrkan är uteslutande beräknad för fartygen och fästningarna? Ordet *förslagsanslag, högst*, innebär ju att anslaget icke får öfverskridas; och huru kan den ärade talaren då antaga att det ifrågavarande beloppet skulle komma att öfverskridas? Tvärtom torde, i följd af det vid anslagets beviljande fästade vilkor angående detsammans användande, årliga öfverskott komma att uppstå.

Af vederbörande rothållare, som blifvit tillsporde angående detta förslag hafva 129 förklarar sig icke vilja vara med om detsamma; 4,959 hafva befunnits villiga att obetingadt gå in derpå, 175 vilkorligt d. v. s. under förutsättning att vakansafgiften icke skulle blifva större än den nu är och slutligen hafva 416 rusthållare gifvit inga eller bestämde svar.

För att nu återkomma till herr Olof Jonsson, hvilken sade sig icke känna de grunder, jag följt vid mina beräkningar, så får jag förklara att jag å min sida icke heller känner hvilka grunder nämnde talare sjelf följt för att komma till ett resultat, sådant som det han framstälde. Det är en lätt sak att minska manskapsantalet genom att stryka vissa procent; men man måste äfven tillse huru-

Ang. båtsmanshållets sättande på vakans och inrättande af en ny sjömanscorps.
(Forts.)

Ang. båtsmanshållets sättande på vakans och inrättande af en ny sjömans-corps.
(Forts.)

vida antalet då blir tillräckligt. Man kan ju t. ex. för att åstadkomma en besparing minska ett fartygs besättning, men det kan då också inträffa att man blir urståndsatt att ordentligt manövrera detsamma.

De grunder, jag har gått efter, vill jag med största nöje låta herr Olof Jonsson få del af, fast det nu blefve för vidlyftigt, och han skall då finna att jag vid beloppets bestämmande tagit upp hvarje särskildt fartyg och hvarje post, hvartill folk behöfves. Jag erkänner att det i fredstid icke behöfves mera än 2,250 man, men jag har ansett mig böra dertill lägga 300 man, emedan erfarenheten visat att i allmänhet minst 10 procent äro af ett eller annat skäl frånvarande. Endast dödlighetsprocenten skulle på det antal, som är i fråga, uppgå till 158 man, och det synes således att, om dessa omständigheter icke toges med i beräkning, man skulle stå der vackert, om det blefve fråga att rusta. Nu hoppas jag emellertid att permitteradt manskap icke skall behöfva inkallas annat än i händelse af krig.

Med anledning af det yrkande, som af herr Anders Persson framstälts, får jag säga, att Kongl. Maj:ts föreliggande förslag är så genomtänkt som det är möjligt; många krafter hafva dertill användts, och det är min öfvertygelse att, äfven om Riksdagen beslöte att tills vidare uppskjuta frågan, den skulle återkomma i väsentligen oförändradt skick, och ingen Konungens rådgifvare, han må vara hvilken som helst, lärer våga framlägga och tillstyrka ett förslag, som icke anses fullt tillfredställande. Ingenting skulle således vinnas genom ett ytterligare uppskof. Emot herr Olof Jonssons yrkande om att antalet manskap skulle nedsättas till 3,500 får jag förklara att jag åtminstone icke kan vara med derom, och tror mig äfven kunna försäkra att, om Riksdagen beslutar en sådan nedsättning, den samma icke skulle af Kongl. Maj:t accepteras.

Herr vice talmannen Sven Nilsson: Jag skall till en början tillkännagifva att jag i denna fråga har samma åsigt som några föregående talare, nemligen derutinnan att jag helst hade sett att frågan icke förekommit vid denna riksdag, och det af det skäl som en annan talare påpekat, nemligen att den hade bort komma i sammanhang med andra frågor, som äro likställda med densamma i afseende å kostnaden för indelningsverket, såsom angående kavalleriets försättande på vakans och indelningsverkets fixering. Vi hoppades förra riksdagen att förslag äfven härom då skulle framläggas, och jag beklagar att icke detta skett nu, då väl antagas måste, att förslag derom äro färdiga, ty jag anser att samtliga dessa frågor bort behandlas i ett sammanhang. Jag vet väl att Riksdagen slagit in på den vägen att lösa grundskatte- och försvarsfrågorna bitvis och att Kongl. Maj:t följaktligen kan hafva skäl att fortgå på samma väg, men jag hade dock icke trott att Kongl. Maj:t skulle på det sätt gå till väga, att han ville bereda fördelar åt vissa orter, men icke åt andra, som äro i likartad belägenhet, men så sker, om det föreliggande förslaget antages.

Detta är det hufvudsakliga skäl, hvarför jag anser mig icke nu vilja bifalla förslaget. Dertill kommer att saken icke synes mig så brådskande, att man icke skulle kunna uppskjuta med dess afgörande till ett annat år, då alla dessa frågor om indelningsverket på en gång kunde afgöras, äfvensom att sådana anmärkingar framkommit mot förslaget, att det icke heller därför i sitt nuvarande skick bör antagas.

Man har såsom skäl för att manskapstyrkan ökats till 4,000 man från 3,500, hvilken siffra såväl sjöförsvarskomitén som chefen för sjöförvarsdepartementet en gång förut ansett vara tillräcklig, uppgifvit, att då förelåg ett förslag till värnpligtslag, hvilket förslag icke blef antaget. Men jag föreställer mig att Kongl. Maj:t har för afsigt att få värnpligten ytterligare utsträckt framdeles, och om ett dylikt förslag en gång blir antaget, det då icke skall blifva så lätt att återgå till den lägre siffran, som nu är föreslagen för manskapstyrkan, om den högre nu bifalles. Man har vidare sagt att, om utskottets nu föreliggande förslag antages, detta icke skulle medföra större kostnad än den, som båtsmanshållens bibehållande nu medför. Ser man efter, skall man dock finna, att på såväl fjerde hufvudtiteln som på den femte äro upptagna åtskilliga anslag till ganska betydliga belopp, som stå i sammanhang med detta förslag, så att ett bifall af det senare kommer att hafva till följd att äfven dessa andra måste bifallas, hvarigenom kostnaderna i sjelfva verket blifva mycket större än man vill påstå.

Hvad beträffar det skäl för bifall till förslaget, som herr sjöministern anförde, då han sade att materielen numera vore så beskaffad, att den icke kunde skötas af det manskap som nu finnes, så vill jag blott erinra hurusom man flere gånger vid behandlingen af femte hufvudtiteln fått höra, att emedan vi fått ny materiel måste vi hafva mera manskap, och sedan vi fått nytt manskap har det icke funnits tillräcklig materiel att sysselsätta detsamma, och på detta sätt har man kryssat sig fram för att få det ena anslaget efter det andra beviljadt. Jag tror således att man icke så mycket bör lyssna till sådana skäl. Det föreliggande förslaget bebådar till någon del hvad jag vid 1885 års riksdag förespådde, att på de partiella reformernas väg i försvarsfrågan vi skulle komma att få vidkännas betydligt mera ökade bördor än om frågan afgjorts på en gång. De, som då genomförde reformen i Riksdagen, borde nu vara betänksamma.

Jag hade för min del tänkt rösta för rent afslag, men då nu herr Anders Persson framlagt ett förslag, som synes tilltalande och egentligen blott går ut på att uppskjuta frågans behandling till nästa riksdag, skall jag förena mig om detta förslag, till hvilket jag anhåller att kammaren lemna sitt bifall.

Herr Svensson i Lösen: Då antagandet af föreliggande förslag icke kommer att medföra större kostnader än de, som med bibehållandet af båtsmansinstitutionen äro förenade, och då tjänstbarheten hos den nya sjömanscorpsen skulle blifva betydligt bättre än den, som förefinnes hos våra båtsmän, ser jag intet skäl att mot-

Ang. båtsmanshållets sättande på vakans och inrättande af en ny sjömanscorps.
(Forts.)

Ang. båtsmanshöllets sättande på vakans och inrättande af en ny sjömanscorps.
(Forts.)

sätta mig regeringens förslag. Jag inser väl att det ej kommer att medföra någon lindring för rust- och rotehållarne till följd af det stora prisfall, som nu råder på alla varor, och ur den synpunkten har jag haft stora betänkligheter att bifalla förslaget. Men då jag sett huru många rust- och rotehållare hafva förklarat sig villiga att ingå på denna förändring, har jag låtit mina betänkligheter fara.

Jag skall derföre icke längre upptaga kammarens tid, utan ber blott att få yrka bifall till förslaget.

I detta anförande instämde herrar *Jönsson* i Gammalstorp, *Östberg*, *Sundling*, *Löfberg*, *Rydin* och *Stockenberg*.

Herr Carl Ifvarsson: Det är med särdeles fägnad, jag ser, att regeringen framställt ett förslag om afskaffande af båtsmanshöllet, ehuru jag tycker, att förslaget går något långt, ty jag hade trott, att man skulle kunnat hjälpa sig med mindre antal ersättningsmanskaf än här föreslagits. Många gånger förut har den öfvertygelsen här uttalats, att båtsmännen icke äro lämpliga för nutida sjötjenst. På den tiden de tillkommo, voro de både behöfliga och lämpliga. Flottan utgjordes nemligen då af stora linieskepp och roddbåtar, för hvilkas manövrering behöfdes en stor arbetsstyrka, men sedan man fått ångbåtar, gestalta sig förhållandena annorlunda. Nog behöfves fortfarande för flottans manövrering en personal, men hvarken så talrik eller danad för sådant grofarbete som förr. Under hela min riksdagsmannatid har jag knappast funnit något så motbjudande som att uppoffra stora summor på underhåll af båtsmän, och detta sedt såväl från statens sida som från rust- och rotehållarnes, och jag tror en hvar kunnat inse, att det varit i det närmaste bortkastade penningar. Under sådana förhållanden och då man kan påräkna, om man nu gör denna uppoffring, att man skall få ett för vår nuvarande sjökrigsmateriel mera sjödugligt manskaf, vore det efter mitt förmenande mycket orätt att afslå ett förslag sådant som det föreliggande. Då man icke heller kan tänka på att, såsom herr Olof Jonsson föreslagit, få en nedsättning i antalet, hemställer jag, att kammaren måtte bifalla utskottets förslag i denna fråga. Jag vet nog, att de, som önska sammanbinda denna fråga med åtskilliga andra, hafva sina önskningar och intressen att bevaka samt att de önska sammanbinda frågorna för att med mera hopp om framgång kunna en annan gång tillgodose sina fördelar, men jag hemställer till dem, om de icke vilja låta sina önskningar nu falla och åtgöra hvarje fråga för sig. Jag tror och hoppas, att, då en annan gång ett förslag framkommer om afskaffande af rusthållet, något som ligger skåningarna mest om hjertat, desamme, som nu äro med om detta, då också skola ställa sig på skåningarnes sida, om viktiga skäl framläggas för ett afskaffande af rusthållet, ty annars lär det väl icke gå. Nu föreliggande fråga är redan nog sammankopplad med andra på ett sätt, att, om man tillägger än mera, gör man den mera svårlöst. Många flere frågor än denna på fjerde och

femte hufvudtitlarne sammanhänga med hvarandra; invecklar man dem nu mera, än de redan äro, torde man knapt kunna reda sig, och uppskjuter man frågan, vore det en ren misshushållning.

Såsom jag redan förut nämnt, yrkar jag bifall till utskottets förslag i denna punkt.

Häruti förenade sig herrar *Huss, Lovén, Lundberg, Gudmundsson, Oléhn, Larsson* i Föhle, *Norrby, Johansson* i Esset och *Johnsson* i Norr-Kärra.

Ang. båtsmanshållsets sättande på vakans och inrättande af en ny sjömanscorps.
(Forts.)

Herr Jonsson i Myre: Herr talman! Jag anser båtsmännen vara olämpliga att tjänstgöra vid flottan efter nutidens förhållanden, jag anser det ock högst nödvändigt att en sjömanscorps inrättas, och att båtsmansinstitutionen såsom föråldrad utbytes mot en mera tidsenlig sjömanscorps.

Det är här taladt om att tidpunkten ännu icke är inne för införande af en sjömanscorps, och det är taladt om att uppskjuta frågan och ingå till Kongl. Maj:t med skrifvelse att nytt förslag framläggas. Men då det nu föreliggande förslaget har en öfvergångstid af åtta år, drager det nog långt fram i tiden, innan den nya organisationen med flottans manskap blir genomförd, så att det är högst angeläget att början nu göres.

Jag anser det onödigt att åter ingå med skrifvelse till Kongl. Maj:t om nytt förslag, då Kongl. Maj:t framlagt det förslag, hvar på statsutskottets nu föreliggande förslag sig grundar.

Jag för min del anhåller om bifall till utskottets förslag.

Herr A. P. Danielson: Jag ber om öfverseende att jag ännu en gång begärt ordet, men det var med anledning af hvad ett par talare erinrade, att de gerna skulle sett, om detta förslag icke kommit fram vid denna riksdag, utan att Kongl. Maj:t hållit sig vid endast sjelfva den nödvändigaste statsregleringen. Jag ber dervid få erinra, att i den proposition om fjerde och femte hufvudtitlarne, som aflemnades vid januaririksdagen, förefans redan detta förslag, och man kan icke säga, att detta är någonting annat än en fortsättning af den statsreglering, som framlades i januari.

Hvad beträffar sjelfva saken, torde herrarne, med den utredning här föreligger derom, att våra båtsmän icke kunna uppflyttas till första klassens sjömän förr än vid en ålder af omkring 44 år, till andra klassens vid omkring 38 år och till tredje klassens vid 34 år, finna, att denna personal, med den krigsmateriel vi nu hafva, omöjligen kan vara lämplig. Då det sålunda är klart, att denna personal icke vidare lämpar sig för vårt sjöförsvär, hvarför skall man då kasta bort penningar för att uppehålla en sådan personal, som icke är förtrogen med det vapen den skall handtera? Det är gifvet att vid minsta felsteg kan, med det slags fartyg vi nu ega, dessas vara eller icke vara bero. Hvarje man bör känna och hafva reda på sitt arbete samt vara vid full vigör, och icke kunna vi väl begära, att dessa karlar, som nu äro hemma 2 år af 3 och sysselsätta sig i vanliga fall med jordbruksarbete, skola omedel-

Ang. båtsmanshålllets sättande på vakans och inrättande af en ny sjömanscorps.
(Forts.)

bart derefter kunna hafva den skickligheten, att de kunna tjenstgöra på detta dyrbara fartygsmateriel. Detta kunna herrarne nog lätt finna, och därför synes det mig vara hög tid att vidtaga en förändring. Att hela besparingen genom antagande af det framlagda förslaget skulle utgöra endast 5,000 kronor, är nog riktigt, om man blott fäster sig vid beloppet 69,500 kronor, men i sjelfva verket uppgår besparingen till 85,000 kronor, ehuru man erhåller en vida bättre sjömanscorps.

Jag skall emellertid icke längre uppehålla tiden, utan hoppas, att kammaren må bifalla utskottets förslag såsom i högsta måtto gagnande vårt sjöförsvär.

I detta yttrande instämde herrar *Petersson* i Hamra, *Bondeson* och *Eklund*.

Herr Liss Ol. Larsson: Jag har icke begärt ordet i någon förhoppning att kunna förmå kammaren komma till något annat resultat i denna punkt än det, hvartill utskottet kommit, utan endast för att med några få ord angifva de skäl, som föranledt mig att reservera mig mot utskottets förslag.

Jag får då först säga, att jag icke har reserverat mig därför, att jag i någon mån vill försvara båtsmansinstitutionen. Tvärtom har jag år efter år varit med om besluten att skriva till Kongl. Maj:t och anhålla att få båtsmännen satta på vakans och en annan corps i deras ställe uppsatt. Skälet, hvarför jag nu tvekar att bifalla detta förslag, är, att frågan kommit fram vid denna riksdag utan att vara förenad med frågan om fixering af rotehållet. I det trontal, hvori Konungen i januari detta år förklarade riksdagen öppnad, yttrades bland annat: "Den organisation af flottans personal, hvarom jag till eder aflåter förslag, skall både öka befälsstillgången och skapa en bemanning för flottan, bättre utbildad och mera lämpad för sin uppgift än den nuvarande". Detta finner jag vara alldeles riktigt och vill därför vara med om förslaget. Men omedelbart derefter yttras i samma trontal: "Förslag till en ombildning af det indelta rytteriet och till en fixering af rotehållet äro under utarbetning för att, om möjligt, redan vid denna riksdag blifva föremål för eder behandling". Det var således redan i början af januaririksdagen Konungens och regeringens mening att då framlägga förslag till fixering af rotehållet, och det sades också af personer, som voro förtrogna med förhållandena, att förslaget var så nära färdigt, att man kunde bestämma den tid, då det skulle komma in till Riksdagen. Efter hvad som sedermera blifvit sagdt skulle förslaget nu vara färdigt, och det vore således underligt, om det icke blefve framlagdt åtminstone vid denna riksdag, då det kunde omnämnas redan i trontalet den 18 januari. Om jag kunde få någon tillfredsställande förklaring, hvarför man nu lemnat denna fråga å sido, ehuru man redan i januari ansåg nödigt gifva tillkänna att den under den då öppnade riksdagen skulle komma att blifva föremål för Riksdagens behandling, så skulle jag kunna vara med om det nu föreliggande förslaget, oaktadt jag, i likhet

med herr Jonsson anser, att man kunde minska manskapets antal i den nya corpsen, om man derigenom kunde göra någon besparing för statsverket. Det föreslagna antalet kan visserligen blifva behöfligt, när vi få så många fartyg, som man tänkt sig inom sjöförsvarskomitén, men det torde dröja länge än. Först i den mån fartygens antal ökas, bör personalen ökas.

Herr Jonssons förslag med alla dess siffror är emellertid alltför vidlyftigt för att jag på rak arm skulle vilja biträda detsamma, ehuru jag visserligen erkänner herr Jonssons stora insigter i denna fråga. Jag tror icke heller att han sjelf kan våga hoppas att hans förslag skall kunna vinna framgång.

Jag kan icke tro annat, än att det nu framlagda förslaget måste medföra en och annan fördel för dem, som nu yrka på dess antagande, eftersom de äro så angelägna, ty icke kan det vara endast för försvarets skull, som man nu är så ifrig, då man afslår framställningar från Kongl. Maj:t i många andra fall, der Kongl. Maj:t ansett lika viktigt att få anslag till försvaret.

Derföre hade jag trott, att man kunde vänta. Jag hoppades nemligen att de, som nu tryckas af indelningsverket och grundskatter, icke skulle börja skilja sig åt på detta sätt. Jag fruktar nemligen att de, som blifva sist, komma att länge få vänta på den fördel, som nu skulle tillkomma andra. År 1885 afskrefs 30 procent af grundskatter och indelningsverk — således en partiel afskrifning — och detta träffade alla lika. Jag föreställer mig att, om man 1885 framkommit med förslag att afskrifva 30 procent af båtsmanshållet eller indelta kavalleriet, men låta infanteriet vänta, skulle man icke varit med derom. Om man då sagt, att vi skola sätta Dalregementet på vakans, hvilket naturligtvis varit en stor fördel för min ort, skulle jag dock icke kunnat vara med om något sådant, emedan jag icke anser denna ort uteslutande berättigad till en sådan lindring. Om man nu tager bort båtsmanshållet och nästa år indelta kavalleriet samt en del af infanteriet, fruktar jag, att den öfriga delen sedan får vänta ganska länge, och det torde vara lättast få frågan afgjord i ett sammanhang, hvarigenom alla på en gång komma i åtnjutande af samma fördelar. Detta har gjort mig tveksam, så mycket mer som jag icke sett något giltigt skäl, hvarför regeringen nu lemnat denna sak helt och hållet å sido, då den i januari bebådade *hela* frågans lösning.

Jag har velat till protokollet uttala dessa mina betänkligheter, då jag, som sagdt, fruktar att det kan dröja länge för dem, som komma sist, om man nu skiljer dessa saker åt. Men det är alls icke afund mot dem, som nu skulle komma i åtnjutande af denna förmån, som föranledt mig härtill, utan endast en önskan att alla måtte få samma rätt. Jag vill visst icke försvara båtsmännen eller anses som motståndare till Kongl. Maj:ts förslag, ty om det nu gälde hvad som lofvades i januari, fixera rotehållet i allmänhet, skulle jag vara den förste att understödja förslaget, till och med med de nu framlagda siffrorna, enär jag icke vågar inlåta mig på pröfning, huru vida den ena eller andra siffran är den rätta.

Ang. båts-
manshålllets
sättande på
vakans och in-
rättande af en
ny sjömans-
corps.
(Forts.)

Jag för min del tror det vara bäst att biträda det yrkande, som först framstälts af herr Anders Persson i Mörarp, hvaruti jag sålunda förenar mig.

Herrar *Lasse Jönsson, Tufvesson, Truedson, Jonson* i Fröstorp, *Nilsson* i Espinge, *Nilsson* i Skärhus, *Bromée Andersson* i Lyckorna, *Nilsson* i Rinkaby och *Ersson* i Arnebo instämde i detta yttrande.

Herr Hörnfeldt anförde: Jag skall först blott få för kammaren tillkännagifva, att skälet, hvarför jag biträdt utskottets förslag icke endast och uteslutande är det, att jag är rotehållare, utan det att jag tyckt mig finna, att Kongl. Maj:ts proposition går i den riktning, som är den rätta. Jag har alltid föreställt mig, att man icke skulle behöfva tvista derom, att den nuvarande båtsmansinstitutionen icke är lämplig för vår flottas bemanning, och då Kongl. Maj:ts förslag icke på ringaste sätt medför några ökade, utan håller sig vid *samma* kostnader som hittills, har jag ansett det för landet gagneligt att få en öfverd matroscorps i stället för en mängd båtsmän, hvilka, säga hvad man vill, icke besitta den kunskap och färdighet som fordras, då man sätter så dyrbara vapen i deras händer. Jag har under diskussionen hört, att det hufvudsakligaste skäl, hvarför herrar vice talmannen, Anders Persson och Liss Olof Larsson icke ville acceptera Kongl. Maj:ts förslag, var att de först ville hafva rotehållert fixerad, och de ville således enligt min tanke uttala en sorts misstro mot denna kongl. proposition så till vida, att de befarade, att om Kongl. Maj:t vid kommande riksdag skulle framlägga proposition i det syfte de önskade i afseende å indelta kavalleriet och infanteriet, detta skulle möta motstånd. Jag ber då få säga, att jag tror denna deras misstro vara öfverflödig.

Det bör icke vara nämnde herrar obekant, att hufvudsakliga anledningen, hvarför Kongl. Maj:t icke kunnat komma fram med en sådan proposition till innevarande Riksdag, varit den, att omorganisationsförslagen inom departementet ännu icke äro färdiga. Vi hafva nemligen hört en ledamot af statsutskottet från Första Kammaren försäkra, att man der är ifrigt sysselsatt med att utarbete ett dylikt förslag men att det ännu icke hunnit göras färdigt. Jag frågar då, skulle väl detta förhållande hindra antagande af det nu föreliggande förslaget, om man i öfrigt icke har någon anmärkning deremot? För min del hyser jag icke någon misstro emot vare sig den ene eller andre ledamoten af denna kammare i detta fall, utan tror att, om Kongl. Maj:t framdeles väcker förslag om kavalleriets sättande på vakans, kammaren äfven skall gå in derpå. Förutsatt att Kongl. Maj:t dervid håller sig vid samma kostnader, som för närvarande utgå, är jag tvärt om öfvertygad derom, att ingen skall sätta sig deremot.

För min del anser jag mig bäst tjena fäderneslandet och det allmänna genom att rösta bifall till det nu föreliggande förslaget.

Herrar *Nydahl, Näslund, Arhusiander, Vändahl, G. Melin, Andersson* i Intagan, *Ljungman* och *Peterson* i Hasselstad.

Ang. båtsmanshållets sättande på vakans och inrättande af en ny sjömanscorps.
(Forts.)

Herr Jonsson i Hof: Gentemot den siste talarens uppgift att de här ifrågasatta fullständiga förslagen icke vore färdiga, så ber jag få nämna, att jag i går hörde en af statsrådets medlemmar uppgifva, att dessa förslag för länge sedan låge färdiga inom departementet. Jag har velat omnämna detta, hvarjemte jag anser mig skyldig att till besvarande upptaga några anmärkningar emot mina yttranden, innan jag derefter till följd af situationen kommer att framställa ett nytt yrkande. Beträffande då först friherre Stackelbergs yttrande, att utbildningen af reservbefäl enligt 1882 års förslag skulle gifva en stor styrka åt vår stam, så återfinnes detta äfven i Kongl. Maj:ts förslag och kan tala lika mycket för som emot. Rörande vidare herr Danielssons påstående, att kostnaderna icke skulle vara större, enligt det nu föreliggande förslaget än enligt 1882 års förslag samt att man derfor icke borde göra någon förändring i Kongl. Maj:ts förslag, så ber jag att få anmärka, att detta 1882 års komitéförslag var öfver 150,000 kronor billigare än det nu föreliggande förslaget om stammen. Beträffande hans andra påstående, att om mitt förslag antoges här, frågan dermed måste anses förfallen, ber jag få anmärka att det åligger statsutskottet att derefter framställa sammanjemkningsförslag emellan kamrarnes olika beslut. Slutligen får jag säga, att då man icke velat fästa tilltro till de beräkningar, som jag lagt till grund för nedsättning i kostnaderna för stammens aflöning, så har jag nu intet annat att göra, än att frånträda mitt första yrkande samt instämma i herr Anders Perssons förslag, då detta i hufvudsak afser detsamma, som jag tagit mig friheten framhålla.

Jag instämmer således i herr Anders Perssons yrkande.

Herr Petersson i Runtorp: Då det af dem, som yrka afslag å utskottets nu föreliggande förslag, blifvit såsom skäl därför anfördt, att det vore orätt att gifva vissa orter fördelar utan att på samma gång tillgodose alla, så ber jag att med några ord få belysa, huru dessa förmenta lindringar taga sig ut i den ort, som jag tillhör. Jag får då upprigtigt säga, att om icke de trettio procenten på grundskatter, rusthåll och indelningsverk blifvit afskrifna, skulle befolkningen i min ort icke hafva velat ingå på det nu föreliggande förslaget, ty vi hafva icke mera än fem kronor per båtsmansrote i ersättning för de trettio procenten. Det förhåller sig nemligen der sålunda, att både båtsmanshåll och indelningsverk höra tillsammans och att vi hafva rustning för alltihop. Båtsmanshålllet atgöres af dels effektiv rustning och dels så kallade tillgiftsrotar, hvilkas bidrag bestämmes för fem år till rotehållare, som har att uppsätta båtsmannen. Denna tillgiftsavgift har utgjort 75 kronor. Men nu är genom Riksdagens beslut det stadgadt, att den, som betalar vakansavgift, skall betala denna med etthundra kronor och dragas 30 procent härifrån, så återstå 70 kronor.

Ang. båtsmanshållets sättande på vakans och inrättande af en ny sjömans-corps.
(Forts.)

Om icke dessa 30 procents afskrifning redan blifvit beviljad, så skulle vi då få lägga till 25 kronor för hvarje båtsmansrote, som blefve satt på vakans. Under sådana förhållanden skulle jag hvarken för min egen eller mina kommittenters skuld kunna gå in på detta förslag, men som skilnaden nu kommer att utgöra endast 5 kronor på hvarje rusthåll, om båtsmanshålllet sättes på vakans, så har jag ansett detta vara af så ringa betydelse, att något afseende derå ej bör fästas. Sålunda torde från rust- och rotehållarnes sida den nu föreslagna förändringen icke kunna anses vara afundsvärd eller påverkad af eget intresse.

Hvad beträffar den andra frågan, eller den misstanke som här försports, att regeringen afsigtligt icke nu samtidigt med detta framlagt förslag om kavalleriets och infanteriets sättande på vakans, så är denna anmärkning redan besvarad af herr Hörnfeldt, hvadan jag dermed icke vill uppehålla tiden, ty orsaken till detta dröjsmål har blifvit så tydligt framhållen att den för en hvar bör vara fullt klar, så vida man icke vill söka efter skäl, som icke hålla stånd.

Jag yrkar därför bifall till hvad utskottet föreslår i föreliggande punkt, ty hela båtsmansinstitutionen förefaller mig vara en uppenbar misshushållning och dess upphäfvande sålunda en ren besparing.

Herr Carl Ifvarsson: Emot representantens på dalabänken tal om de stora fördelar, som vid antagande af detta förslag skulle uppstå för rotehållarne, vill jag nämna, att jag icke kan se att några andra fördelar skulle tillskyndas dem, än att de någon gång, i händelse båtsmanshålllet afskaffades, skulle slippa betungas med båtsmännens enkor och barn. Ty hvad beträffar aflöningen till båtsmännen eller vakansafgiften, vet jag icke hvilkendera jag skulle föredraga. Kanske om rotehållarne hördes i denna fråga, skulle de lika gerna behålla båtsmännen som betala vakansafgiften. Jag har egentligen velat nedlägga en protest mot den mening, som ofta uttalas, då det är fråga om att införa en reform, att det är egennyttan, som drifver fram frågan. För min del har jag betraktat denna sak från allmän synpunkt. utan afseende på om någon enskild deraf har fördel eller icke. Men jag anser det vara stor misshushållning både med statens medel och för rotehållarne att använda penningar för ett så onyttigt ändamål som båtsmansinstitutionens bibehållande, hvilken är till föga eller intet gagn.

Herr Pehrson i Törneryd: Jag skall inskränka mig endast till att anhålla att få till kammarens protokoll antecknad, att jag kommer att rösta för förslaget.

Öfverläggningen var slutad. Sedan herr Jonsson i Hof numera frånträdtt sitt under öfverläggningen först framställda särskilda förslag, återstodo nu endast tvenne yrkanden, nemligen dels på bifall till utskottets hemställan och dels på afslag å densamma och antagande af det af herr Persson i Mörarp framlagda

särskilda förslag. Herr talmannen gaf propositioner i enlighet med dessa yrkanden och ansåg röstöfvervigt förefinnas för det förra yrkandet. Votering blef emellertid begärd och företogs i enlighet med följande nu uppsatta och af kammaren godkända voteringsproposition:

Den, som bifaller hvad statsutskottet hemställt i 6:te punkten momentet a) af utlåtandet n:o 5, röstar

Ja;

Den det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, har kammaren med afslag å utskottets berörda hemställan, bifallit herr A. Perssons i Mörarp under öfverläggningen framlagda yrkande.

Omröstningen visade 137 ja mot 70 nej; varande alltså utskottets hemställan af kammaren bifallen.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. $\frac{1}{2}$ 4 e. m.

In fidem

A. E. J. Johansson.